अभियान साप्ताहिक

ABHIYAN WEEKLY

Devendrachudal@gmail.com

वर्ष : ४२ / अंक : ३५ / २०८२ वैशाख ५ गते शुक्रबार / नेपाल सम्वत ११४५ / Apr. 18, 2025 / मूल्य रू. १०/-

नयाँ वर्ष २०८२को शुभकामना

देवेन्द्र चुडाल
सम्पादक/प्रकाशक

अभियान साप्ताहिक परिवार

हामीलाई www.abhiyanweekly.com.np मा पनि पढ्न सकिन्छ ।

टालाटुली बटुली कति राम्री पुतली बनाउने दाउमा दाहाल

दाहालको लालीपपमा कांग्रेस-एमाले फस्नु भनेको आफैंलाई समाप्त पार्नु हो

काठमाडौ । गत असार १७ गते नेपाली कांग्रेस-एमालेबीचमा ७ बुँदे सहमति गरेर गठन भएको एमाले अध्यक्ष केपी ओली नेतृत्वको सरकारले केही महत्वपूर्ण कार्य गरेको भएपनि जनताको चाहनानुसार काम हुन नसकेको सत्य हो । कांग्रेस-एमाले लगायतका दलहरूको संयुक्त सरकार भएको हुनाले कुनै एक दलले भने जस्तो कार्य हुन सक्ने सम्भावना संयुक्त सरकार भएकाले हुन सक्ने अवस्था नै देखिँदैन ।

दलहरूका आ-आफ्नै स्वार्थ हुन्छन् । त्यसमा पनि कांग्रेसको महाधिवेशन आउन लागेको छ । त्यसैले गर्दा कांग्रेसका नेताहरू महाधिवेशनलाई प्रभावित पार्ने रणनीतिका साथ सरकारका काम कराबाहीको बारेमा विरोध गरिरहेका भएपनि उनीहरूको माग भनेको सरकार परिवर्तन होइन सरकारको कार्यशैली परिवर्तन हुनुपर्नेमा अडिग रहेका छन् ।

संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दलका नेता एवं पूर्व प्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल ओली नेतृत्वको सरकार ढल्ने कुटिल रणनीतिमा लागि परेका छन् ।

त्यसैले उनले वर्तमान सरकार चाँडै ढल्ने उद्घोष गरिरहेका भएपनि त्यसमा सत्यता देखिएको छैन । दाहालको एकमात्र चाहना भनेको नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्ने र आफूँ सत्तामा पुग्ने नै हो ।

त्यही कारणले उनले नेपाली कांग्रेसका केही नेताहरू मार्फत कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्री बन्न कांग्रेसकै केही नेताहरू मार्फत सन्देश पठाइरहेका छन् भने एमालेलाई बाहिर राखेर कांग्रेसको नेतृत्वमा आफ्नो पार्टी समेत सरकारमा सहभागि हुन सक्ने भन्दै एमालेलाई समेत केही नेतामार्फत पार्टी अध्यक्ष एवं प्रधानमन्त्री ओलीलाई सन्देश पठाइरहेका छन् । यसरी दाहालले दोहोरो चरित्र देखाउँदै आएका र आफू सत्ताबाट हट्नु परेको पिडामा उनी छटपट्टाउन थालेका छन् ।

कांग्रेसमा महामन्त्रीद्वय गगन थापा र विश्वप्रकाश शर्माले ओली नेतृत्वको सरकारको कार्यशैलीका बारेमा प्रश्न उठाइरहेका बेला त्यहीलाई आधार

बाँकी ८ पेजमा

सत्य कुरा बाहिर ल्याउन दाहाल नै तयार देखिँदैन

काठमाडौ । माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष एवं पूर्व प्रधानमन्त्री समेत रहेका र संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दलका नेता पुष्पमल दाहालले आफूलाई १७ हजार जनताको हत्यारा भएको आरोप लगाएको भन्दै असन्तुष्टि जनाउँदै आएका छन् । उनले पटक पटक १७ हजार मध्येका पाँच हजारको आफूले जिम्मा लिने सार्वजनिक कार्यक्रममै उद्घोष समेत गरेका थिए ।

अहिले आएर उनले त्यस्तो असन्तुष्टि जनाउनुको कुनै औचित्य देखिँदैन । जनयुद्धका नेतृत्व उनले गरेका हुनाले त्यसबेला भएका सम्पूर्ण घटनाको जिम्मेवारी नेतृत्वकर्ताले लिनुपर्दछ । चितवनको बाँदरमुढेमा गुडिरहेको बसमा बम प्रहार र आगजनी गरेर २७ जनाको एकै चिहान बनाइएको थियो ।

अध्यक्ष दाहालले जनयुद्धका बेला सबैभन्दा पिडित

बाँकी ८ पेजमा

अशोक शेरचनको पक्षमा सर्वोच्चको अन्तरिम आदेश

काठमाडौं । सर्वोच्च अदातलले प्रभु बैंकका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सीइओ) अशोक शेरचनको पक्षमा अन्तरिम आदेश दिएको छ । सर्वोच्च अदालतका न्यायाधीश तिलप्रसाद श्रेष्ठको एकल इजलासले सीइओ शेरचनको पक्षमा आदेश दिई विपक्षीको नाममा कारण देखाउ आदेश जारी गरेको हो । अदालतबाट शेरचनको पक्षमा अन्तरिम आदेश आएको हो ।

शेरचन प्रभु र सेन्चुरी बैंकको मर्जरपछि पुनः सीइओ नियुक्त हुनुभएको थियो । त्यसरी पुनः सीइओ बन्न नपाइने भनी उहाँविरूद्ध सर्वोच्च अदालतमा मुद्दा चलिरहेको थियो । अदालतले शेरचनको पक्षमा आदेश दिएको हो ।

कांग्रेसभित्र खेल्दै पुष्पकमल दाहाल

काठमाडौ । गत असार १७ गते नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेबीचमा भएको ७ बुँदे सहमति अनुसार २०८४ को निर्वाचन सम्म आलोपालो सरकारो नेतृत्व गर्ने सहमति दुई दल बीचमा भएको थियो । सो सहमति अनुसार नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली नेतृत्वको सरकार गठन भएको ९ महिना पूरा भएको छ । सहमति अनुसार ओलीको नेतृत्वको सरकारको म्याद अब करिब १४ महिना बाँकी रहेको छ ।

कांग्रेसका नेता शेखर कोइरूाला लगायत महामन्त्रीद्वय सहितका केही नेताहरूले सरकारको विरोध गरिरहेका बेला माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल कांग्रेसभित्र खेलेर कांग्रेस र एमालेको संयुक्त सरकार ढाल्ने रणनीतिमा लागेको छ । पुष्पकमल दाहालको अस्थिर चरित्र र सत्ता गुम्दाको पिडा दाहालले पटक पटक पोख्दै आएका छन् ।

दाहाल जसरी भएपनि नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्न चाहिरहेका छन् । त्यसैले उनले नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाको नेतृत्वमा सरकार बनाउन कांग्रेस तयार भए आफ्नो पार्टीले निःसर्त कांग्रेसलाई समर्थन गर्ने र कांग्रेसले चाहे सरकारमा सहभागि हुने नचाहेको अवस्थामा सत्ता बाहिरै बसेर सरकारलाई समर्थन गर्ने बताइसकेका

बाँकी ८ पेजमा

दाहालको चहना कांग्रेसले पूरा गर्ला त ?

काठमाडौ । नेपाली कांग्रेस-एमालेबीचको सरकार भित्र केही समस्याहरू देखिएको खण्डमा त्यसलाई समाधान गर्न दुवै दलका नेताहरू सम्मिलित राजनीति संयन्त्र रहेको छ । सरकार सञ्चालन राजनीतिक नियुक्तिका विषयमा समस्या भए त्यही राजनीतिक संयन्त्रमा छलफल र बहस गरेर समस्याको समाधान गर्नपर्नेमा नेपाली कांग्रेसका संस्थापन इतर पक्षका नेता डा. शेखर कोइरला भने सरकारको विरोधमा उत्रिएका छन् ।

संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दल माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहालले वर्तमान ओली सरकार ढल्न सक्ने अभिव्यक्ति दिंदै आएका बेला कोइराला सरकारको विरोधमा उत्रिनुको रहस्य के ? कतै कोइराला दाहालको चक्रव्यूहमा त फसेका होइनन् भन्ने

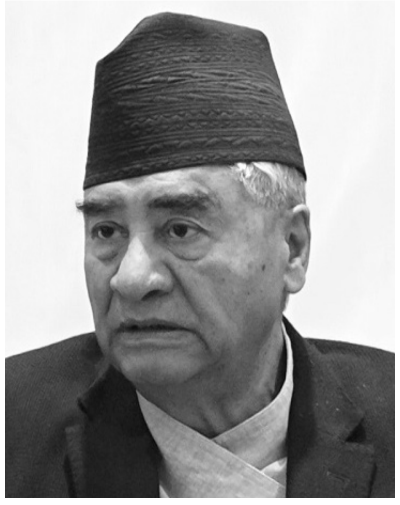

प्रश्न कांग्रेसभित्र उठ्न थालेको छ ।

संसदका दुई ठुला दलबीचको सरकार निर्माण गर्नुपर्दछ भन्ने कोइराला नै हुन् । कांग्रेस-एमालेबीचमा आलोपालो प्रधानमन्त्री बन्ने सहमति अनुसार नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली प्रधानमन्त्री भएको ९ महिना वितेको छ । अब ओलीको कार्यकाल करिब १४ महिना बाँकी रहेको र त्यसपछि नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा २०८४ को निर्वाचनसम्म प्रधानमन्त्री बन्नेछन् ।

मुलुकमा उत्पन्न भएका समस्याहरू संसदका दुई ठुला दलको सरकार बन्दा समेत समाधान हुन नसक्ने हो भने टालाटुली बटुली कति राम्री पुतली जस्तो सरकार बनाएको खण्डमा त्यस्तो सरकार सरकारका लागि

बाँकी ८ पेजमा

कांग्रेस-एमालेलाई भिडाउने दाहालको रणनीति ?

काठमाडौ । गत असार १७ गते नेपाली कांग्रेस र एमालेबीचमा ७ बुँदे सहमति गरेर आलोपालो सरकारको नेतृत्व गर्ने निर्णय पश्चात् अहिले नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओली प्रधानमन्त्री रहेका छन् । कांग्रेस-एमालेबीचको त्यो सहमित अनुसार अब केपी ओली करिब १४ महिना प्रधानमन्त्री रहने र २०८३ साल असारमा नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवा प्रधानमन्त्री बन्नेछन् । त्यसपछि २०८४ को संघीय संसदको निर्वाचनको परिणाम सम्म देउवा नै प्रधानमन्त्री रहनेछन् ।

कांग्रेस-एमालेबीचमा त्यस्तो सहमति भएपछि त्यसको पिडा दाहाललाई भएको छ । पछिल्लो समयमा दाहालले कांग्रेसलाई आफ्नो चक्रव्यूहमा फसाउने प्रयास गरिरहेका छन् । त्यही कारणले गर्दा उनले नेपाली कांग्रेसलाई

समर्थन गर्ने र कांग्रेसले चाहे सरकारमा जाने नचाहे बाहिरैबाट कांग्रेस नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन गर्ने सन्देश कांग्रेसलाई पठाएका छन् ।

दाहाल कांग्रेसप्रति नरम रहेका र नेकपा एमालेप्रति गरम रहेका हुनाले उनी जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाएर भएपनि कांग्रेस-एमालेको गठबन्धन भत्काउन लागि परेका छन् । दाहाल नेकपा एमालेका अध्यक्ष केपी ओलीप्रति कडा रूपमा प्रस्तुत हुँदै आएका र जसरी भएपनि एमालेलाई सत्ताबाट बाहिर राख्ने रणनीतिक उदेश्यका साथ अघि बढेका भएपनि कांग्रेसले दाहाललाई पत्याउन सकेको देखिएको छैन ।

दाहाल बोली फेर्न माहिर रहेका र आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न जस्तासुकै हथकण्डा

बाँकी ८ पेजमा

आफ्नो अस्थिर चरित्रले गर्दा दाहाल नै संकटमा

काठमाडौ । संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दलका नेता एवं पूर्वप्रधानमन्त्री पुष्पकमल दाहाल जसरी भएपनि अहिलेको कांग्रेस-एमाले सहितको सत्ता गठबन्धन भत्काएर फेरी मुलुकलाई अस्थिरतातर्फ धकेल्न प्रयासरत रहेका छन् । नेपाली कांग्रेसलाई आफ्नो नेतृत्वमा सरकार बनाउन दाहालले पटक/पटक आग्रह गरिरहेका हुनाले उनी फेरी मुलुकलाई अस्थिरताकै बाटोमा धकेल्ने प्रयामा रहेको प्रष्ट हुँदै गएको छ ।

दाहालले कांग्रेस-एमालेलाई आलोपालो खेलाएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्दै आएका थिए । निर्वाचनको बेला कांग्रेससँग गठबन्धन गर्ने अनि निर्वाचन सम्पन्न भएपछि नेकपा एमालेसँग मिलेर सरकार बनाएका दाहालले एमालेलाई २ महिना नपुग्दै धोका दिएर फेरी

बाँकी ८ पेजमा

विध्वंसहरू अतिरिक्त न्यायिक सजायको रूपमा

नोतिश पटेल

गत हप्ता उत्तराखण्डमा भएको विध्वंश, जस पछि हिंसामा पाँच जनाको मृत्यु भयो, हामीले भारतीय जनता पार्टी शासित राज्यहरूमा देख्ने ढाँचा पछ्याउँछ । ढाँचा पक्कै पनि सरकारले नागरिकहरू, विशेष गरी मुस्लिमहरूको पछि लाग्ने हो । साम्प्रदायिक हिंसा वा भेदभाव विरूद्धको विरोधका घटनाहरू पछि, नगरपालिका अधिकारीहरू र प्रहरीहरूद्वारा भत्काइएका अतिरिक्त न्यायिक सजायको रूपमा गरिन्छ ।

ढाँचालाई नागरिक र वकिलहरूको पहल द्वारा 'क्रोधको मार्गः धार्मिक जुलुसलाई हतियार बनाउने' जस्ता रिपोर्टहरूमा दस्तावेज गरिएको छ । आफ्नो प्रस्तावनामा, सर्वोच्च अदालतका पूर्व न्यायाधीश रोहिन्टन एफ. नरिमन भन्छन् कि रिपोर्टले निष्कर्षलाई पुष्टि गर्छ (भारतीय लोकतान्त्रिक मूल्यमान्यतामा गिरावट), थप्दैः 'यसले फेला पारेको छ कि नौ राज्यहरूमा राम नवमी र हनुमान जयन्ती मनाउने क्रममा अप्रिल २०२२ मा भएको थियो । गुन्डागर्दी र हिंसाको व्यापक कार्यहरू ।' त्यसपछि जेसीबी बाहिर निस्कियो ।

एम्नेस्टी इन्टरनेशनल, जसको म भारत अध्यक्ष हुँ, को प्रतिवेदनले घरबारविहीन र जीविकोपार्जनबाट वञ्चित भएका मानिसहरूको यस्तै ढाँचा फेला पारेको छ । यी व्यक्तिहरूलाई प्रहरीले जबरजस्ती निष्कासन, धम्की र गैरकानूनी बल र सामूहिक र स्वेच्छाचारी सजायको सिकार गरेको थियो, जसले उनीहरूको गैर-भेदभाव, पर्याप्त आवास र निष्पक्ष परीक्षणको अधिकारलाई कमजोर बनाउँछ । मुस्लिम-केन्द्रित इलाकाहरू या त छनोट गरियो वा मुस्लिम-स्वामित्वका सम्पत्तिहरू भत्काउनका लागि विभिन्न क्षेत्रहरूमा चयन गरी लक्षित गरियो ।

विशेष गरी गुजरात र मध्य प्रदेशमा सार्वजनिक जग्गामा कथित रूपमा अतिक्रमण गर्ने हिन्दू-स्वामित्वको छेउछाउका वा नजिकका हिन्दू-स्वामित्वका सम्पत्तिहरूलाई अछुतो छोडियो । भारतीय राज्यले गैरकानुनी अतिक्रमण हटाउन मनमानी भत्काउने तर्क गर्नु भनेको निर्माण ऐन कार्यान्वयनमा कार्यान्वयन नहुने मुलुकको यथार्थ विपरित छ, जसले गर्दा आवश्यक अनुमतिबिना धेरै निर्माण भएको छ । २०१७ मा, राजधानी क्षेत्रमा 'गैरकानूनी निर्माणहरू' कागजात गर्न दिल्ली उच्च अदालतले गठित प्यानलको एउटा प्रतिवेदनले '९० प्रतिशत (भवनहरू) ले एक प्रकारको भवन नियम वा अर्को उल्लङ्घन गरेको' फेला पारेको छ ।

यहाँ प्रतीकात्मक मामला दिल्लीको सैनिक फार्मको हो, एउटा सानो एन्क्लेभ जुन पूर्णतया गैरकानूनी छ तर कुनै पनि जेसिबी आएर हाम्रा धनीहरूको बंगलाहरू स्थायी वा अस्थायी रूपमा हटाउनु हो । जबरजस्ती निष्कासन मानव अधिकारको उल्लङ्घन हो, जसमा पर्याप्त आवासको अधिकार समावेश छ तर सीमित छैन ।

अन्तर्राष्ट्रिय मानव अधिकार कानून अन्तर्गत, राज्यहरूले यो सुनिश्चित गर्नुपर्दछ कि निष्कासन केवल असाधारण परिस्थितिहरूमा हुन्छ, पूर्ण औचित्य र पर्याप्त कानुनी सुरक्षाको प्रावधान आवश्यक हुन्छ । पक्कै पनि नयाँ भारतमा त्यस्तो केही छैन ।

वास्तवमा, भारतको बुलडोजर ध्वस्त प्रायः सरकारको उच्च स्तरमा उक्साइन्छ, क्रममा, बीजेपीका प्रवक्ता जी.भी.एल. नरसिम्हाले जेसीबीलाई "जिहादी नियन्त्रण बोर्ड" को रूपमा परिभाषित गरे, अहिले हटाइएको ट्वीटमा ।

विभेद अन्यत्र पनि देखिन्छ । एम्नेस्टीले कागजात भत्काएको डेढ वर्षदेखि, आफ्नो घर र व्यवसायको क्षतिले सिर्जना गरेको आर्थिक कठिनाइको बाबजुद पनि पीडितहरूले न्यायको पर्खाइमा कानूनी मुद्दाहरू अदालतमा विचाराधीन छन् । हालसम्म, अदालतहरूले प्रचलित परिस्थितिले आवश्यक पर्ने मात्रा र अत्यावश्यकताका

भत्काएको देखेको छैन । मे २०२३ को समाचारको शीर्षकले यसलाई पूर्ण रूपमा चित्रण गर्दछः 'दिल्लीको सैनिक फार्मको नियमितीकरणको लागि बोलपत्रमा छिटो कल गर्नुहोस् : उच्च न्यायालय' । निस्सन्देह, गरिब र विशेष गरी मुस्लिम गरिबहरूलाई त्यस्तो कुनै छूट दिइँदैन । तिनीहरू जबरजस्ती निष्कासनको अधीनमा छन्, जुन कानुनी सुरक्षा र अन्य सुरक्षाहरू बिना तिनीहरूले कब्जा गरेको घर वा जग्गाबाट तिनीहरूको इच्छाविपरीत मानिसहरूलाई धेरै राज्य अधिकारीहरूले प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा मुस्लिमहरू विरूद्ध बुलडोजर प्रयोग गर्न आह्वान गर्छन् । यी ध्वंसहरू भेदभावपूर्ण छन् र भारतमा मुस्लिमहरू विरूद्धको घृणा अभियानको भागको रूपमा लक्षित छन् भन्ने विश्वास गर्ने विश्वसनीय प्रमाणहरू छन् । मुस्लिम विरूद्धको भेदभाव रोक्नुको सट्टा, वरिष्ठ राजनीतिक नेता र अधिकारीहरूले यसलाई सक्रिय रूपमा प्रोत्साहित गरेका छन् ।

अप्रिल २०२२ मा दिल्लीमा भत्काउने साथ दण्डात्मक विध्वंसलाई सम्बोधन गर्न असफल भएका छन्, जसले भारतीय अधिकारीहरूलाई व्यापक दण्डहीनताका साथ अन्य क्षेत्रहरूमा मानिसहरूको घर र व्यवसायहरू भत्काउन जारी राख्न सक्षम बनाएको छ ।

यसलाई उत्तर प्रदेश र मध्य प्रदेशमा अर्ध- न्यायिक न्यायाधिकरणको गठनसँग जोडेर हेर्नु पर्छ जसले पहिलेको हिंसाबाट क्षति बेहोरेका हिन्दूहरूलाई तुरून्त राहत प्रदान गरेको छ जबकि हिंसाबाट पीडित र त्यसपछिको विध्वंशका मुस्लिमहरू न्यायको लागि संघर्ष जारी राख्छन् । 'क्रोधको मार्ग' प्रतिवेदनले निष्कर्ष निकालेको छ कि भारतमा साम्प्रदायिक हिंसाका विगतका चरणहरू थिए, जसले हिंसा, पृथकीकरण र विशेष गरी भारतीय मुस्लिमहरूको लागि सामाजिक-आर्थिक गतिशीलतामा दिगो बाधाहरू सिर्जना गरेको थियो, तिनीहरूले राज्यको नियन्त्रणलाई कमजोर बनाएनन् । समाज वा संस्थामाथि यसको अधिकार आज जसरी देखिन्छ ।

हिन्दुत्ववादी संगठनहरू र प्रहरी र जिल्ला प्रशासनबीचको समन्वय भनेको चरम वैचारिक संस्थालाई निजामती सेवासँग जोड्नु हो ।

के देख्न सकिन्छ कि तिनीहरू बीचको सम्बन्ध धेरै भागहरूमा संस्थागत भएको छ, एक हिंसात्मक अलोकतान्त्रिक शासन मोडेललाई कायम राख्दै, जुन विधिको शासनको लागि विपरित छ ।

अप्रिल २०२२ मा प्रधानमन्त्री नरेन्दै मोदी लाई लेखेको पत्रमा, १०० भन्दा बढी सेवानिवृत्त वरिष्ठ निजामती कर्मचारीहरूले भने कि कानून प्रशासन एउटा माध्यम बनेको छ जसद्वारा अल्पसंख्यकहरू, विशेष गरी मुस्लिमहरूलाई सदा डरको स्थितिमा राख्न सकिन्छ । उनीहरूले भने कि साम्प्रदायिक उन्मादको लागि सुविधा र समर्थन प्रशासनको सबै तहमा प्रदान गरिएको छ - स्थानीय पुलिस र प्रशासनिक अधिकारीहरूदेखि राज्य र केन्द्र सरकारहरूमा उच्च राजनीतिक तहसम्म । 'जबकि हिंसाको वास्तविक आयोग फ्रिंग समूहहरूलाई आउटसोर्स गर्न सकिन्छ, त्यहाँ उनीहरूको सञ्चालनको लागि जमीन कसरी उर्वर बनाइन्छ, कसरी तिनीहरूमध्ये प्रत्येकले मास्टर स्क्रिप्ट पछ्याउँछ र कसरी साझा 'उपकरण किट' साझा गर्दछ र कसरी प्रचार गर्छ भन्ने बारे शंका छैन । पार्टी र राज्यको मेसिनरी उनीहरूलाई आफ्नो कार्यको रक्षा गर्न उपलब्ध गराइन्छ,' सेवानिवृत्त कर्मचारीले लेखेका थिए ।

अन्तमा, नागरिक र वकिलहरूको पहल प्रतिवेदनले निष्कर्ष निकालेको छः 'उपलब्ध प्रमाणहरूले नागरिक समाज समूहहरू, वकिलहरू, शिक्षाविद्हरू र कार्यकर्ताहरूको भनाइलाई पुष्टि गर्दछ, कि भारत अब निरन्तर हिंसाको चरणमा पुगेको छ ।'

पाकिस्तान र नेपालबीच **सद्भावपूर्ण सम्बन्ध रहँदै** आएको छ : राजदूत हाशमी

काठमाडौं । पाकिस्तानका लागि नेपालका राजदूत अबरार एच. हाशमीले पाकिस्तान दिवसको पाकिस्तान र नेपालबीच सद्भावपूर्ण सम्बन्ध रहँदै आएको बताएका छन् ।

पाकिस्तानको ८५औं राष्ट्रिय दिवसको अवसरमा पाकिस्तान राजदूतावास, काठमाडौंले अस्ती होटल सोल्टीमा गरेको एक स्वागत समारोहमा बोल्दै उनले यस्तो बताएका हुन्।साथै उनले भौगोलिक निकटता, सभ्यतागत सम्बन्ध, हिमालयका चुचुरोहरूदेखि समृद्ध सांस्कृतिक विरासतसम्मले दुई देशका जनतालाई नजिक बनाएको बताएका थिए । शिक्षा, स्वास्थ्य, रक्षा, जलवायु परिवर्तन, विपद् व्यवस्थापन लगायतका क्षेत्रमा बनेका समझदारी र संयन्त्रहरूमार्फत सहकार्य अझ मजबुत बनाउँदै लैजाने आशा व्यक्तसमेत उनले गरे । समारोहका प्रमुख अतिथि नेपालका माननीय उपराष्ट्रपति डा. राम सहाय प्रसाद यादव थिए। कार्यक्रममा प्रतिनिधिसभाकी उपसभामुख सुश्री इन्दिरा राना, नेकपा (एस) का अध्यक्ष तथा पूर्व प्रधानमन्त्री माधवकुमार नेपाल, नेपाल समाजवादी पार्टीका अध्यक्ष तथा पूर्व प्रधानमन्त्री डा. बाबुराम भट्टराई, प्रधानमन्त्री केपी शर्मा ओलीका प्रमुख सल्लाहकार श्री विष्णु रिमाल, सर्वोच्च अदालतकी न्यायाधीश सपनाप्रधान मल्ल तथा पूर्व उपप्रधानमन्त्री श्री सीपी मैनालीजस्ता विशिष्ट व्यक्तित्वहरू उपस्थित थियो ।

कार्यक्रममा वरिष्ठ नेपाली राजनीतिक, नागरिक तथा व्यावसायिक अगुवाहरू, राजदूतहरू, कूटनीतिज्ञहरू, नेपालीस्थित पाकिस्तानी समुदाय, पत्रकारहरू र नागरिक समाजका प्रतिनिधिहरूको समेत उल्लेख्य उपस्थिति रहेको थियो।'ए ग्लान्स एट पाकिस्तान' शीर्षकको फोटो प्रदर्शनी समेत आयोजना गरिएको थियो, जसले पाकिस्तानको विविधता प्रस्तुत गरेको थियो ।

गणतन्त्र कुहियो, लोकतन्त्र तुहियो, राष्ट्र नुहियो

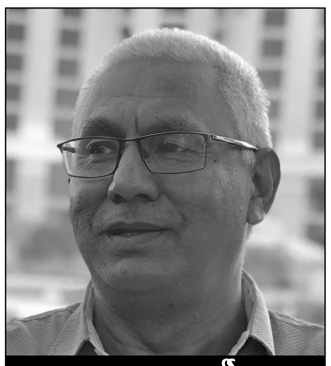

• राजन कार्की
rajan2012karki@yahoo.com

श्री ३ भन्दा निरंकूश बनेका छन् गणतन्त्र महाराजहरू । राजा फाल्यौं भन्नेहरू नवबास्सा बनेका छन् । गणतन्त्रमा गण छैनन्, गणजति सडकमा छन् । लोकतन्त्रमा विधि छैन, विधिजति राज्यसत्ताको फर्मानमा छ । राज्यसञ्जाल यिनकै छ, मनलागीतन्त्र पनि यिनकै छ ।

नेपालमा लोकतन्त्र छ भनिरहेका छन्, कसैले पत्याउँदैनन् ।

नेपालमा संविधान, संसद, सरकार छ, जनप्रतिनिधि छन् भन्छन्, आमनागरिकले पत्याउँदैनन् । गणतान्त्रिक लोकतन्त्र स्थापना भएको १७ वर्षमा राजनीतिक, कानुनी अव्यवस्था उस्तै छ । सडकमा डाक्टर, शिक्षक, कर्मचारीदेखि आमनागरिक बिद्रोह गरिरहेका छन् । गणतान्त्रिक लोकतन्त्र कान थुनेर बसेको छ ।

लाटो, बहिरो, कानो छ गणतन्त्र । लोकतन्त्र ।

नीति, विधि र विवेक मरेपछि राष्ट्र मरेतुल्य हुनेरहेछ । राष्ट्र जिवन्त छैन । भ्रष्ट र अनैतिक नेता जिवन्त छौं भनेर चलमलाईरहेछन् । यथार्थमा कायरहरू यसैगरी जिउँदै मर्छन्, जसले जनविश्वास र आस्था गुमाएका हुन्छन् ।

प्रकृतिले किन जनावरलाई आवाजमात्र दियो, मान्छेमा नवरस, नवरङ्ग र नवस्वरका वाणीहरू विद्यमान छन् ? यत्ति कुरा राजनीतिमा लाग्ने कुनै पनि दलका, कुनै पनि विचारका र कुनै पनि तह र तप्काका अगुवाहरूले बुझेनन् । हामीमा असभ्यता मौलाउनु र मानवताको हत्या भइरहनुको जरो यही हो । त्यसैले त समस्या बहुला कुकुर भएर घर, समाज, देश र हाम्रो सभ्यतालाई लेखटिरहेछ, समस्यासँग जुध्ने जब्बर साहस हामीमा कहिले पनि आएन । समस्याले हामीलाई टोकिरहेछ र हामी रगताम्मे भएर भागिरहेका छौं ।

हामी अवला नागरिक, जुनसुकै तह र तप्काका हाम्रा प्रतिनिधि पात्रहरू हुन्, तिनीहरूले कहिल्यै न्यायको पक्षमा उभिएनन् । जति अन्याय, विभेद, निषेध, समाजविरोधी क्रियाकलाप बढेका छन्, तिनका मूलद्वारा तिनै प्रतिनिधि पात्रहरू हुन् । चाहे ती नागरिक समाज, न्यायदाता, शासक, प्रशासक हुन् अथवा नीति निर्माता । बुद्धिजीवी र विचारक हुन् ।

यस्ताबाट हामीले सुशासनको अपेक्षा गर्ने ? कुशासन र भ्रष्टाचार, यो टेन्सन, राष्ट्रिय रोग हो ।

००७ साल अघि सम्म देशमा राणा शासन थियो, डा. महेन्द्रप्रसाद श्रीवास्तव डाक्टर भएर स्वदेश आए । श्री ३ पद्मशमशेरले थाहा पाए र उनलाई लिन ६ घोडे बग्गी पठाएका थिए । डाक्टर श्रीवास्तवले महाराजको जय होस् भनेर दर्शन गरेपछि पद्मशमशेरले नाडी तेर्स्याएर सोधेछन्– मलाई जाँच त ? के भएछ हेर त?

डाक्टरलाई फसाद पर्‍यो । उनले नाडी समातेर भनिदिए– सरकारलाई टेन्सन छ ।

श्री ३ महाराजले भोलिपल्ट डाक्टर सिद्धिमणि आदी र डा.महेन्द्रप्रसाद दुबैलाई दरवारमा हाजिर हुन फर्मान जारी गरे । दुबै डाक्टर आएपछि श्री ३ महाराजले सोधे– ए डाक्टर सिद्धिमणि, महेन्द्रे त मलाई टेन्सन छ भन्छ नि । तिमीले मलाई किन नभनेको ?

माफ बक्सियोस् महाराज, टेन्सन बढेको छैन, ठीक हुन्छ ।

ज्यान बाँच्यो, समस्या टर्‍यो ।

आज सिंहदरवार र शीतल निवासका श्री ६ महाराज, महारानीलाई कसरी रजगज गरिरहने, कसरी आफ्नो गुट बलियो पार्ने, कसरी बढीभन्दा बढी प्रभावशाली बनेर सुख भोग्ने टेन्सन छ । यो टेन्सन (तनाव) ले राजनीतिलाई गल्लीको भट्टीजस्तो, अर्धपागल नगरवधुजस्तो बनाइरहेको छ । सत्य बताइदिने कुनै डाक्टर महेन्द्रप्रसाद श्रीवास्तवहरू छैनन् । विवेक सबैमा छ, आवाज सबैको छ तर कसैभित्रको वाणी बोल्दैन, चेतना कोही खोल्दैनन्, लोकतन्त्र तुहियो । गणतन्त्र कुहियो । राष्ट्र नुहियो ।

गणतन्त्रमा गण निराश छन् । लोकले लोकका लागि ल्याएको लोकतन्त्र नेता र प्रभावशालीहरूले खोरिया र मौजा बनाएपछि खेर गयो लोकतन्त्र । लोकतन्त्र अघि पनि शोक, पछि पनि शोक बन्यो । जनताले पशुको जस्तो चिल्ला र चर्का बोलीलाई मीठो मसिनो भनिदिनुपर्ने भयो । मान्छेको जस्तो वाणी सुन्न पाइदैन लोकतन्त्रमा । मान्छेको जस्तो शासन छैन पद्धतिमा । दुर्दिनले पिछा छाडेन । नेतातन्त्रले निरंकूशता बढायो ।

अयोग्य शासक प्रशासकको आसनबाट गरेको शासन कसरी फलिभूत हुनसक्छ ? लोकोक्ति छ– माफ बार बार गर तर विश्वास एकबार गर । जनताले आफ्ना नेताहरूलाई बार बार विश्वास पनि गरे, माफ पनि गरे । फलतः नेता पुलपुलिन पुगे । लोकतन्त्र– अघिपछि अन्त चैतमा जन्त भयो । होस हराएका नेताको शासनले राष्ट्रले पहिचान हराउँदैछ । राष्ट्र बिफल हुँदैछ ।

छाडा पशुआवाज सुनिन्छ, लोकतन्त्रमा किन लोक आवाज कतै सुनिदैन ।

नेता छन्, नेतामा हुनैपर्ने नीति–शिक्षा, नैतिक–शिक्षा, सैन्य–शिक्षा, व्यूह–शिक्षा, राजनीतिक–शिक्षा शून्य छ । अशिक्षितको नेतृत्वमा दुर्गन्ध छ, सुनौलो पद्धति दुर्गन्धित हुनपुग्यो । अपरम्पार महत्वको माटोमाथि नेताहरू गन्धे झारमात्र छन् । ऐंजेरूले राष्ट्रको अस्तित्व समाप्त पारिदिन लाग्यो ।

३ करोड जनसंख्या भएको नेपाल, ६२ लाख नागरिक रोजी रोटी, अवसरका लागि विदेशीएका छन् । २ करोड ३८ लाख जनसंख्याका लागि ७ सय ६१ सरकार छन् । तीन तहको संरचना छ र हजाऔं साना राजाहरू छन् । पहिले ७० जना विशिष्ट थिए, अहिले ४ हजार ८ सय ६० पुगेछन् । यो लोकतन्त्र हो कि जोकतन्त्र ?

रमिता बन्यो गणतान्त्रिक नेपाल । जता पनि लाखेनाच ।

नेपाली युवाहरू अधिकांश मजदुर, यौनशोषणमा पार्न निर्यात गर्ने र तिनको शवलाई स्वागत गर्ने मुलुक भयो । पहिले बम्बैमा बेचिन्थे, अहिले कंगोसम्म बेश्यावृत्ति गर्न पुर्‍याइएका छन् । नारीहरू शरीरका छालाका लागि समेत तस्करी भइरहेका छन् । मानौं, नेपाल दासको मुलुक हो । संविधान भन्ने कागजको खोस्टो भइसक्यो । म्यारिज खेलको मालजस्तो जसले जसरी पनि अर्थ्याए हुने । यस्तो संविधानले सुखी नेपाली, समृद्ध नेपाल बनाउने ? आठौं आश्चर्य हो यो, जुन कहिल्यै पूरा हुन्न । नेपालको गौरव धुलिसात हुनपुग्यो ।

इम्परर न्यूक्लोथको बादशाहजस्तो, राजनीति जत्ति नाङ्गिए हुन्छ, जसले जसलाई जत्ति नङ्ग्याए हुन्छ । न राजकाजमा नीति छ, न राजनीतिमा नैतिकता ? संविधान अनैतिक किराले कोपरेको दस्तावेज बन्यो ।

सिद्धान्तहीन, निष्ठाहीन नेताहरू भन्छन्– लोकतन्त्र ल्यायौं, लोकतन्त्र आयो । कहाँ छ लोकतन्त्र ? कहाँ छन् लोक ? भाषण गर्नेलाई लोकको हित के हो, लोकका लागि गर्नुपर्ने दायित्व के हो ? अत्तोपत्तो छैन । देखिन्छ, नेतृत्वको स्वार्थमात्र देखिन्छ ।

सर्वहारावाद, समाजवादको सपना देख्नेहरू, सोम शर्मा बनिरहेका छन् । जो संसदलाई बोकाको टाउको देखाएर कुकुरको मासु बेच्ने थलो भन्थे, आफूलाई प्रजातन्त्रको बिडा उठाउने पार्टी मान्थे, ती सबै बोकाको टाउको देखाएर कुकुर बेचिरहेका छन् । यिनलाई जनता मूर्ख भन्ने लागेको होला । आजका जनतालाई सधैं झुक्याउन सकिदैन ।

केही नागरिकले सडकमा असन्तुष्टि पोखे, नेतृत्वले टियरग्यास नै दाग्यो । गोली ठोक्यो । जसलाई पनि पक्रने र थुन्ने, मुद्दामा फसाएर जनता तर्साउने काम राज्यको बहादुर बन्न पुगेको छ ।

राज्यले बुझ्नैपर्छ, लोकको मुख थुनेर लोकतन्त्र देखिदैन । राज्य जिम्मेवार भएको भए आज सडकभरि लोक असन्तुष्टि पोखिरहेका छन् । भोलि भोलि आमनागरिक नै सडकमा उत्रिए भने राज्यले थाम्न सक्ला ?

परिवर्तनपछिका १७ वर्ष हेरेरै बिते । सहेरै बिते । जङ्गलीतन्त्र फस्टाइरह्यो । राजदरवार शितल निवास र सिंहदरवारमा सर्‍यो, सिंहदरवार र शितल निवास दिल्ली पुगेको छ । देशको शासक नेपालीले चुन्नसक्ने हैसियत समाप्त भइसक्यो ।

यसकारण त अन्तर्राष्ट्रिय विश्वास समाप्त भएको ग्रेलिष्टमा नेपाल परिसक्यो, गणतान्त्रिक लोकतन्त्र भन्नेहरूलाई कतै बिझेको छैन ।

बुझ्नेका लागि समुद्र शान्त हुन्जेल, रमाइलो लाग्छ । जब समुद्र उर्लिन्छ, सुनामी चल्छ र बितण्डा मच्चाउँछ । जनसमुद्र २०६३ सालमा उर्लेको थियो, उराल्नेको ठूलो लगानीले शान्त पार्‍यो र आफ्नै लागि सिंचाइ गरेर फसल फलाउँदैछन् । भोका नेपालीका लागि लोकतन्त्र कौवालाई बेल पाकेभन्दा भिन्न रहेन । यिनै लोक फेरि सडकमा निस्कन थालेका छन् । आमनागरिकको समुद्र उर्लियो भने के होला ?

पढथ्यौं हामी बसीकन सँगै वेद, बाइबल, नमाज
पसेकेही नरपशुहरू ध्वस्त पारे समाज ।

मऱ्यौ ज्यूँदै त्यो जस्ले बिर्सियो देशको माटो
बाँच्यो त्यो मरेर पनि जस्ले सम्झियो देशको माटो ।

कायर भएर पटक पटक मर्नुभन्दा
बहादुर भएर एकै पटक मर्न सकौं ।
- अभियानवाणी

अभियान
साप्ताहिक

सम्पादकीय

दाहालको चक्रव्यूहमा फस्ला त कांग्रेस ?

आलोपालो माओवादीबाट प्रयोग भएपछि नेपाली कांग्रेस र एमालेले २०८१ असार १७ गते ७ बुँदे सहमति गरेर नयाँ सत्ता समिकरण बनाएका थिए । पुष्पकमल दाहाल सत्ताबाट बाहिरिनु परेको एक वर्ष नवित्दै दाहाललाई फेरी सत्ताको छटपटी बढेको छ । त्यही कारणले गर्दा उनले आफूलाई सत्ताबाट हटाएर कांग्रेस–एमालेले सत्ताको दुरुपयोग गरिरहेको आरोप लगाउँदै आएका छन् । सत्ताबाट हट्नु परेपछि उनले प्रायः प्रत्येक दिन सत्तालाई गाली गर्न छाडेका छैनन् । तर, गत विहिबार एक टेलिभिजनसँग कुराकानी गर्दै दाहालले आफू कांग्रेससँग सहकार्य गर्न तयार रहेको अभिव्यक्ति दिएका छन् । उनले वर्तमान केपी ओली नेतृत्वको सरकारको जग नै नरहेको भन्दै कांग्रेसलाई फकाउन नयाँ कार्ड फालेका छन् । कांग्रेसले चाहे आफ्नो दल सरकारमा सहभागि हुने वा बाहिरै बसेर पनि समर्थन गर्न आफू तयार रहेको अभिव्यक्ति दिएका हुनाले दाहाल सत्तामा जान कति आतुर रहेछन् भन्ने प्रष्ट भएको छ ।

दाहालका अनुसार यो सरकारको जग नै कमजोर भइसकेको हुनाले अबको कोर्स भनेको कांग्रेसहित शान्ति सम्झौताका सहयात्री दलहरू एकै ठाउँमा उभिनुपर्ने तर्क उनले गरेका छन् । त्यसैले नेपाली कांग्सले चाहेनुसार गर्न आफूँ तयार रहेको र कांग्रेसलाई बाहिरबाट समर्थन गर्न वा सरकारमै सहभागि भएर पनि कांग्रेसकै भनाई अनुसार गर्न आफू तयार रहेको बताउँदै वर्तमान सत्ता गठबन्धनलाई टुटाउन लागि परेको प्रष्ट पारेका छन् । तर नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमालेबीचमा भएको ७ बुँदे सहमति अनुसार प्रधानमन्त्री केपी ओली अझैँ १४ महिना पदमा रहिरहन्छन् । कांग्रेससँग भएको सहमति अनुसार एकसाता अघि नै आफूले राजिनामा दिने र नेपली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवालाई प्रधानमन्त्री बनाउने प्रधानमन्त्री ओलीले पटक पटक बताइरहेका छन् ।

कांग्रेसका सभापति देउवाले समेत पटक/पटक प्रधानमन्त्री ओलीलाई भरोसा दिलाईसकेको अवस्थामा नोली कांग्रेसभित्र खेलेर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने रणनीतिमा दाहाल लागि परेको भएपनि कांग्रेस र एमालेलाई दाहालले पटक पटक धोका दिएका हुनाले अहिलेकै अवस्थामा कांग्रेस–एमालेको सत्ता गठबन्धन टुट्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । कांग्रेसभित्र सत्ताको नेतृत्व परिवर्तन गर्ने भन्दा पनि सरकारको काम कारबाही अझै प्रभावकारी बनाएर अघि बढ्नुपर्नेमा नै जानुपर्दछ भन्ने रहेकाले दाहालले तत्कालै सत्तामा पुग्ने रहर अहिलेकै अवस्थामा पूरा हुन सक्ने सम्भावना देखिएको छैन । कांग्रेसका महामन्त्री गगन थापाले समेत पुष्पकमल दाहालको कांग्रेससँगको सत्ताको सहकार्यको प्रस्ताव गरेको सार्वजनिक कार्यक्रममै बताइसकेका हुनाले सत्तामा पुग्न दाहाल जस्तोसुकै हथकण्डा अपनाउनु पनि तयार रहेको प्रष्ट हुँदै गएको छ ।

आफूलाई हठात हटाएको भन्दै दाहालले कांग्रेससँग सत्ता सहकार्यको गर्न अनुनय विनय गरिरहेका छन् । कांग्रेसले एमालेसँग सत्ताको समिकरण बनाएदेखि दाहालले कांग्रेससँग सहकार्य गर्ने प्रयास गरिरहेका छन् । पहिले विभिन्न पक्षले सडक आन्दोलन गरिरहेका हुनाले त्यसको फाइदा उठाएर आफ्नो पार्टीलाई सत्तामा पुऱ्याउने रणनीतिक उदेश्यका साथ दाहाल अघि बढेका भएपनि कांग्रेसले उनलाई विश्वास गर्न सकिने आधारहरू नभएको भन्दै कांग्रेसका नेताहरूले अहिलेकै सरकारले अरु प्रभावकारिताका साथ काम गर्नुपर्ने बताएका छन् । कांग्रेस र एमालेले एक अर्काप्रति विश्वास देखाइरहेका बेला दाहालले भने ओली सरकार एक वर्षसम्म पनि नजाने बताउँदै आएका थिए । दाहालले त ओली सरकार गठन भएको एक महिनोखि नै ओली सरकार आजै जाने भोली नै जाने भन्दै मुलुकमा अस्थिरता फैलाएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्न खोजिरहेका हुनाले दाहाल नै अस्थिरताको नायक जस्तै भएका छन् ।

पुष्पकमल दाहाल संघीय संसदको प्रमुख विपक्षी दलका नेता समेत रहेका भएपनि जम्मेवार राजनीतिक नेताको रुपमा उनी जिम्मेवार नरहेको प्रष्ट हुँदै गएको छ । अहिलेसम दाहाल सत्ताबाट बाहिरिनु परेको पिडाबाट उनी मुक्त हुन सकेका छैनन् । त्यसैले उनले सत्ता गठबन्धनमा रहेको नेपाली कांग्रेसलाई आफ्नो चक्रव्यूहमा पारेर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने रणनीतिक उदेश्यका साथ उनी लागि परेका भएपनि कांग्रेसले समेत दाहालबाट पटक पटक धोका पाइसकेको अवस्थामा कांग्रेस अहिलेकै अवस्थामा दाहालको चक्रव्यूहमा फस्न सकने सम्भावना न्यून रहेको छ ।

दाहालको रणनीति भनेको कांग्रेस–एमालेबीचको दुरी बढाएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने नै हो । जसरी भएपनि सत्तामा पुग्ने रणनीति दाहालमा देखिएको हुनाले अब दाहालबाट कांग्रेस–एमाले दुवै सतर्क रहनुपर्ने अवस्था देखिएको छ । दाहालका पछिल्ला अभिव्यक्ति अस्थिरता निम्त्याउनैका लागि आएका हुनाले यो प्रयासलाई कांग्रेस–एमालेको संयुक्त सरकारले असफल पारी पुष्पकमल दाहालको अस्थिरताका प्रर्यायवाची नाम हो भन्ने सन्देश जनतामा लानुपर्ने आवश्यकता हामीले देखेका छौं ।

भ्यु टावर रोकौं, प्रकोप संग्रहालय खोलौं

हमिशा रिजाल

श्रीलंकाको सानो सहर, हिक्कदुवाको मूल सडकमा एउटा चिटिक्कको फोटो संग्रहालय छ । त्यहाँ सन् २००४ डिसेम्बर २६ का दिन आएको कहालीलाग्दो सुनामीले गरेको विनाशसँग सम्बन्धित फोटाहरू देख्न सकिन्छ । यो संग्रहालय कुनै तामझामका साथ बनाइएको पनि छैन । टिनले छाएको सानो भवन छ । हिक्कदुवाका बासिन्दाले मिलेर यो संग्रहालय चलाइराखेका छन् ।

संग्रहालयनजिकै बुद्धको एउटा अग्लो मूर्ति स्थापना गरिएको छ, जसको उचाइ २००४ मा आएको विनाशकारी सुनामीबाट उर्लिंदाको समुद्री तह बराबर छ । यो नयाँ गन्तव्यले दिनहुँ आउने पर्यटकलाई आकर्षित गरिरहेको त हुन्छ नै, त्यसमाथि फोटो संग्रहालयमा राखिएका तस्बिरहरूले जस्तै कठोर मनलाई पनि छियाछिया बनाएर पगालिरहेको छ ।

'सुनामीले पुऱ्याएको मानवीय क्षति सम्झँदा अहिले पनि मन भक्कानिएर आउँछ । हामीले आफ्नै चिनजानका पनि धेरै जना गुमायौं' त्यहाँ भेटिएकी एक श्रीलंकाली महिलाले भावविभोर मुद्रामा भनिन् ।

सुनामी एउटा प्राकृतिक प्रकोप हो । यसलाई न कसैले आउनबाट रोक्न सक्थ्यो न त आइसकेपछि छेक्न नै । तर प्रभावित क्षेत्रका बासिन्दाले संग्रहालय बनाएर त्यो विनाशको फोटो प्रदर्शनी गरी त्यस्तो हृदयविदारक घटनालाई पनि एउटा सामूहिक स्मृतिको स्थल बनाएर त्यहाँ पुग्ने हरेकलाई प्राकृतिक विपत्तिको खतराबारे आङै जिरिङ्ग हुनेगरी सतर्क गराइरहेका छन् ।

यहाँको अर्को उदाहरणीय सन्देश टिनले छाएको सामान्य वास्तुशैलीमा निर्मित संग्रहालयको भवन नै हो । जसले पर्यटक तान्न भव्य संरचना र महँगा नयाँ प्रविधि चाहिँदैन भन्ने साबित गरिदिएको छ । विपत्तिको इतिहास र जनताको भोगाइ सम्झाउने स्मारकलाई साह्रै सरल रूपमा प्रस्तुत गर्दा पनि त्यसले छाड्ने छापको मूल्य उच्च हुँदो रहेछ । संसारमा यस्ता संग्रहालय धेरै छन् । विपद् संग्रहालयहरूले जनमानसमा महत्त्वपूर्ण शिक्षा र जानकारी सँगसँगै दिइरहेका छन् । अमेरिकाको '९/११ मेमोरियल' त्यस्तै अर्को उदाहरण हो । विपद्को सूचीमा प्राकृतिक प्रकोपहरू मात्रै पर्दैनन् । मानवीय इतिहासमा भएका नमिठा र नरमाइला सबै घटना विपद्को कोटीमा पर्छन् । अमेरिकाको '९/११ मेमोरियल' ले सन् २००१ सेप्टेम्बर ११ मा भएको आतंकवादी आक्रमणको स्मरण गराउँछ । त्यस घटना अमेरिकी नागरिकको सामूहिक स्मृतिमा बसिसकेको छ, जसलाई संस्थागत रूपमा भावी पुस्ताहरूसम्म हस्तान्तरण गर्दै जाने भूमिका स्मारक संग्रहालयले पूरा गरिदिएको छ । यसका फाइदा अरू पनि छन् । २००१ को त्यस आतंकवादी आक्रमणबारे विश्वलाई थाहा छ । त्यसकारण बर्सेनि लाखौं पर्यटक संग्रहालयमा पुग्छन्, जसबाट सिंगो देशलाई पर्यटन उद्योगले दिने आर्थिक लाभ पनि भइरहेको छ ।

त्यस्तै अर्को उदाहरण हो, पोल्यान्डमा रहेको 'औस्च्वित्च-बिर्केनौं' संग्रहालय । औस्च्वित्च जर्मन नाजीहरूको सबैभन्दा ठूलो 'कन्सन्ट्रेसन क्याम्प' र 'एक्सटर्मिनेसन सेन्टर' थियो । यहाँको संग्रहालयले दोस्रो विश्वयुद्धका बेला हिटलरले यहुदी जनसंख्यामाथि गरेको अत्याचार सम्झाउँछ । यहाँ करिब ११ लाख मानिसले ज्यान गुमाएका थिए । यस संग्रहालयले पनि प्रतिवर्ष ठूलो संख्यामा अन्तर्राष्ट्रिय पर्यटकलाई आकर्षित गर्दै आएको छ । सन् २०२३ मा मात्रै यहाँ १६ लाख ७६ हजार ३ सय ४५ जना पुगेका थिए, जसबाट २ करोड ४ लाख युरो कमाइ भएको तथ्यांक संग्रहालयले सार्वजनिक गरेको छ ।

जापानमा रहेका कैयौं सुनामी संग्रहालयहरूले जनतालाई विपत्तिबारे शिक्षित गर्न, ऐतिहासिक स्मृति जोगाउन, नयाँ पुस्तालाई प्राकृतिक प्रकोपप्रति संवेदनशील हुन, सम्भावित विपद्को निडरतापूर्वक सामनाका लागि तयार पार्नमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेल्दै छन् । त्यस्ता संग्रहालयहरूमध्ये 'रिकुजेन्टाकाटा सुनामी मेमोरियल म्युजियम' र 'ओकुशिरी सुनामी म्युजियम' ले शैक्षिक केन्द्र र स्मारकका रूपमा एकसाथ काम गरिरहेका छन् । त्यहाँ भएका प्रदर्शनीहरूले सन् २०११ को महाभूकम्प तथा सुनामीजस्ता ऐतिहासिक घटनाहरू र त्यसमा परेर बाँचेकाहरूका कथा समेटेका छन्, जसले जनमानसमा प्रकोपसम्बन्धी ज्ञान र त्यस्ता प्रतिकूलताको सामना गर्ने तत्परतालाई बढाउँछ । त्यसबाहेक, यी संग्रहालयहरूले पीडितलाई सम्मानबोध हुने भावनात्मक ठाउँ दिएर उनीहरूको सामुदायिक पुनःस्थापनामा पनि टेवा पुऱ्याइरहेका छन् ।

ज्ञान र पुनःस्थापनासँग सम्बन्धित फाइदाबाहेक, यी संस्थाहरूले पर्यटनमार्फत स्थानीय अर्थतन्त्रलाई प्रोत्साहित गर्छन् । विपद् व्यवस्थापनका संगठनहरूसँग मिलेर अनुसन्धानमा पनि संलग्न हुन्छन् । प्राचीन वस्तुहरूको संरक्षण, व्यक्तिगत कथाहरूको आदानप्रदान र विपद् तयारीमा केन्द्रित यी संग्रहालयहरूले अतीतबाट सिक्दै भविष्यमा यस्तै प्रकोपहरूप्रति सामुदायिक तयारी बढाउन सघाउ पुऱ्याएका छन् ।

नेपाल पनि पछिल्लो समयमा प्राकृतिक प्रकोप अत्यधिक सामना गरिरहेको र भविष्यमा अझ ठूला विपत्तिको खतरामा रहेको देश हो । भौगोलिक संरचना, पर्वत र पहाडहरूका कारण यहाँका बासिन्दाहरूले ऐतिहासिक रूपमै संकटको सामना गर्नुपरिराखेको छ । जुन अनुपात पछिल्ला वर्षहरूमा तीव्र बढेको छ । भयानक प्राकृतिक विपद्को पछिल्लो उदाहरण यही वर्ष असोजको दोस्रो साता देख्नु/भोग्नुपऱ्यो । मनसुन सकिँदै गर्दा अनपेक्षित रूपमा भएको भीषण वर्षापछिको बाढीपहिरोले कल्पनै नगरेको परिमाणमा क्षति पुऱ्यायो । त्यसबेला तीन दिनका बीच बाढीपहिरोमा परेर २ सय ४९ जनाले ज्यान गुमाए । राष्ट्रिय विपद् जोखिम न्यूनीकरण तथा व्यवस्थापन प्राधिकरणले तत्काल मूल्यांकन गरेर निकालेको आँकडाअनुसार त्यस क्रममा भौतिक पूर्वाधारतर्फ मात्र ३९ अर्बसहित कुल ४६ अर्ब ६८ करोड ४३ लाख रूपैयाँ बराबरको क्षति भयो । हाम्रो भूगोल र अव्यवस्थित विकासका कार्यहरूले गर्दा यस्ता विपत्तिमा बर्सेनि सयौं मानिसले अल्पायुमै ज्यान गुमाइराखेका छन् । अब एकपल्ट याद गरौं, २०७२ को त्यो विनाशकारी भूकम्प । वैशाख १२ गतेको दिन गोरखा जिल्लाको बारपाकलाई केन्द्रबिन्दु बनाएर आएको ७.८ म्याग्निच्युडको भूकम्पले देशको राजधानी काठमाडौं र आसपासका थुप्रै जिल्लाका गाउँबस्तीदेखि सहरसम्मका दसौं हजार भौतिक संरचनाहरू ध्वस्त पारिदियो । नेपाल सरकारकै तथ्यांकअनुसार वैशाख १२ गतेको विनाशकारी भूकम्प र त्यसपछिको परकम्पका कारण क्षतिग्रस्त भौतिक संरचनामा च्यापिएर ८ हजार ७ सय ८९ जनाले ज्यान गुमाए ।

२२ हजार ३ सय ९ जना घाइते भए । प्रभावित क्षेत्रका ५ लाख ११ हजार ३ सय ९० घरहरू ध्वस्त हुँदा अरू २ लाख ८६ हजार ७ सय ६७ घरहरू आंशिक रूपमा क्षतिग्रस्त भए । काठमाडौं, भक्तपुर र ललितपुर जस्ता ऐतिहासिक स्मारक क्षेत्रहरूमा भूकम्पले ठूलो विनाश गरेको थियो । भूकम्पपछि प्रभावित मानिसहरूको जीवन जति उथलपुथल भएको थियो, त्यति नै मात्रामा ध्वस्त संरचनाका कारण देशको अर्थतन्त्रमा गिरावट आयो । यस घटनाले आम नागरिकको मनोबलमा गम्भीर धक्का पुऱ्यायो । मानवीय क्षति र पूर्वाधारको विनाशबाहेक जनताका बासस्थानदेखि बालबालिका पढ्ने विद्यालयलगायतका सार्वजनिक भवनहरूसम्म भग्नावशेषमा बदलिँदाको पीडाले लाखौं नागरिकको मनमा भावनात्मक चोट बनेर अझै दुखाइरहेको छ । तर, भूकम्पमा भत्किएको धरहरा उठेसँगै हामी नेपालीहरूले त्यसबेला भएको विनाशलाई बिस्तारै बिर्सँदै गएका छौं ।

स्थानीयका लागि अवसर

कुनै न कुनै विपद् भोगेका स्थानीय समुदायहरूले पनि विपद् संग्रहालयको निर्माणमा ध्यान दिन सक्छन् । जस्तो कि, पीडा भोगेर आएको सानो समुदायले आफ्नो ठाउँमा परेको असरसँग सम्बन्धित फोटो संग्रहालय खोल्नु । यसले उनीहरूले बाँचेको इतिहास र विपद्का घटनाहरूको अभिलेख पुस्तौंपछिसम्मलाई हस्तान्तरण गर्न सकिन्छ । यस्तो पहलबाट समुदायको पहिचान त उजागर हुने नै भयो, पर्यटकहरूका लागि आकर्षक गन्तव्य थपिनुका साथै स्थानीय समुदायको संस्कृति संरक्षण र रोजगारी सिर्जनामा समेत योगदान पुग्छ ।

यस्ता साना-ठूला सम्भावनाहरूलाई

पछ्याउँदै नेपालमा विपद् संग्रहालय निर्माण गर्ने परम्परा बसालियो भने यसले अन्तर्राष्ट्रियस्तरमा राष्ट्रको पहिचानलाई सुदृढ पार्न पनि मद्दत गर्नेछ । यसबाट बाह्य पर्यटकहरूले यहाँ आएर समुदायमा भएका प्राकृतिक विपद्हरू र तिनको प्रभावका बारेमा गहिरो अध्ययन गर्ने अवसर पाउनेछन् । संग्रहालयमा आयोजना गर्न सकिने विशेष कार्यक्रमहरूले स्थानीय सिर्जनशीलतालाई प्रवर्द्धन गर्नेछ । सामुदायिक कार्यक्रम, कार्यशाला र अन्तर्क्रियाका माध्यमबाट विपद् र प्रकोपहरूका बारेमा नियमित चर्चा हुन थालेपछि जनचेतना अभिवृद्धिसँगै समुदायमा नयाँ विचारहरूको सिर्जना हुनेछ, जुन अहिले अत्यावश्यक छ ।

नेपालमा प्रकोप संग्रहालयको आवश्यकता

कम्तीमा पनि राजधानी सहर काठमाडौंमा राष्ट्रियस्तरको विपद् संग्रहालय निर्माण भएमा त्यसले यसअघिका ठूला विपत्तिमा ज्यान गुमाएका व्यक्तिहरूको सम्झना गर्ने एक स्थायी संरचनाको अभाव परिपूर्ति गर्छ । यसले विभिन्न दृष्टान्त र स्रोत सामग्रीहरूको माध्यमबाट घटनाको व्याख्या गर्नेछ । उदाहरणका लागि भूकम्पजन्य विपद्को संग्रहालय भएमा त्यसले भूकम्पको इतिहास, त्यसमा परेर पनि बाँच्न सफल मानिसहरूको गाथा र आफन्त गुमाएका व्यक्तिहरूले प्रियजनको वियोगपछि बोकिरहनुपरेको चोटलाई सम्बोधन गर्न सकिन्छ । त्यस्तो संग्रहालयमा भूकम्पका समयमा भएका वास्तविक घटनाहरूको वर्णन गर्ने मिडिया सामग्री, जस्तै चित्र, भिडियो र व्यक्तिगत अनुभवहरूलाई प्रस्तुत गर्न सकिन्छ ।

उदाहरणका लागि नेटफ्लिक्समा उपलब्ध 'अर्थक्वेकः २०१५' नामको डकुमेन्ट्री छ, जसले यो घटनाको प्रभावलाई व्यापक रूपमा प्रस्तुत गरेको छ । यस्ता सामग्रीले हामीलाई प्रश्न गर्न घच्घच्याउँछ, 'हामी किन यस्ता यथार्थपरक र जानकारीमूलक संग्रहालयहरू निर्माण गर्न ढिलो गरिरहेका छौं ?' किनभने संग्रहालयले केवल अतीतलाई सम्झाउने काम मात्र गर्दैन, यसले नयाँ पुस्तालाई इतिहासका घटनाहरूबारे बुझाउने माध्यमका रूपमा व्यापक शिक्षा र चेतना प्रवाह गर्न सक्छ । त्यसबाहेक भविष्यका विद्यार्थी र शोधकर्ताहरूले संग्रहालयलाई विपद् व्यवस्थापनका सिद्धान्त र अभ्यासबारे गहिरो अध्ययनको थलो बनाउन सक्छन् ।

ऐतिहासिक कालखण्डदेखि नै हामी नेपालीको सांस्कृतिक पहिचानको महत्वपूर्ण पाटो नै उच्च आत्मबल, दृढता र बहादुरी हो । विपद् संग्रहालयहरूले पनि यस्तै सांस्कृतिक विरासतको याद दिलाइरहनेछन्, जसले हामी जस्तोसुकै प्रकोपजन्य परिस्थितिबाट पनि एकजुट भई माथि उठेर उस्तै मनोबलका साथ अगाडि बढ्न सक्छौं भन्ने सन्देशलाई सदावहार बनाइराख्छ । यो रिक्तता मेट्न नेपाल सरकारले विपद् र दुःखद अनुभवलाई सम्झने माध्यमको जगेर्ना गर्न ढिला गर्नु हुँदैन । किनभने ऐतिहासिक घटनाहरूको स्मृति केवल कागजको पानामा मात्र संग्रहित भएर पुग्दैन, यो त जनजनका मनमनसम्म व्यापक बन्नुपर्छ, जसले आत्मसम्मान र धैर्यको ऊर्जा सञ्चार गरिरहोस् । तसर्थ तीनै तहका सरकारहरूले भव्य तर प्रयोगविहीन भ्यु टावरहरूको निर्माण रोकेर विपद् संग्रहालयहरू स्थापनामा ध्यान केन्द्रित गर्नुपर्छ । *कान्तिपुर*

कहाँ-कहाँ चुके राजनीतिक दल ?

प्रा. कृष्ण खनाल

नेपालका राजनीतिक दल, खासगरी नेपाली कांग्रेस र नेपाल कम्युनिस्ट पार्टी राजनीतिक परिवर्तनका वाहक हुन् । २००७ सालदेखि आजसम्म जे-जति राजनीतिक परिवर्तन भए तिनकै माध्यमबाट भएका छन् र त्यही हैसियतमा जनताबिच स्थापित छन् । यी दल राजनीतिक परिवर्तनका माध्यम मात्र होइनन्, विचार निर्माणका वाहक पनि हुन् । नेपालमा लोकतन्त्रसँगै साम्यवाद, समाजवाद जे-जति प्रगतिशील विचार सतहमा छन्, ती सबैको प्रवेश तिनै दलले नै गराएका हुन् । त्यसकै आधारमा नेपाली नागरिकमा राजनीतिक सोच र आस्था पनि निर्माण भएका छन् । राजनीतिक दल, नेतृत्व र जनसमर्थनको रसायन यिनै राजनीतिक सोच र आस्थाले निर्माण गरेका हुन्छन् । अहिले यो रसायन कमजोर हुन थालेको छ ।

०६२/६३ पछिको राजनीतिक परिवर्तनपछि शान्ति प्रक्रिया, संविधानसभाको निर्वाचन र राजनीतिक संक्रमण युगान्तकारी घटनाका रूपमा स्मरणीय छन् । खासगरी सशस्त्र द्वन्द्वरत माओवादी शान्तिपूर्ण राजनीतिको मूलधारमा आउँदा पछिल्लो संक्रमणको चरण धेरै महत्वको थियो र जटिल प्रक्रिया पनि । राज्य पुनर्संरचनाका मुद्दाहरू पनि फरक थिए । गणतन्त्र, संघीयता, समानुपातिक प्रतिनिधित्व, समावेशिता आदि नयाँ विषय थिए । करिब आठ वर्षको प्रयास र सकसपछि मात्र ०७२ मा नयाँ संविधान बन्यो । कतिपय दल असहमति राखेर संविधान निर्माणको अन्तिम चरणमा प्रक्रियाबाट अलग भए । सडक हिंसा र मतभेदले तातेका थिए । तथापि, संविधान जारी भएपछि, खासगरी चुनावसम्म पुग्दा जुन प्रकारको सहभागिता भयो, ती सबै घटनाक्रम हेर्दा अहिले संघीय लोकतान्त्रिक गणतन्त्र स्थापना गर्न योगदान गर्ने दलहरूबिच खासै ठुलो विमति छैन ।

संविधानअपेक्षित
संस्कारको अभाव

संविधान निर्माणपछि यहाँसम्म आइपुग्दा पछिल्ला दिनमा क्रमशः दलहरूप्रति जनआक्रोश बढिरहेको छ । यसका पछाडि तीन-चार कारण छन् । पहिलो, संविधान बनेपछि राजनीतिक दलबाट जुन प्रकारको राजनीतिक व्यवहारको अपेक्षा गरियो, त्यो हुन सकेन । संघ र प्रदेश दुवै तहमा सरकार अत्यन्त अस्थिर भयो । सरकारले कुनै उल्लेख्य काम गर्न सकेन । राजनीतिक व्यक्तिकै संरक्षण र संलग्नतामा भ्रष्टाचार तीव्र भयो । राजनीति र सत्ता केही सीमित नेतावरिपरि पोखरीको पानीजस्तो जमेर बस्यो ।

संविधानका चार खम्बा- गणतन्त्र, धर्मनिरपेक्षता, संघीयता र समावेशितामध्ये एउटा मात्र कमजोर हुनेबित्तिकै संविधान कार्यान्वयन सही ढंगले अगाडि बढ्न सक्दैन । मान्छेको भावना, समाजको बनोटलाई हेर्दा ८० प्रतिशतभन्दा बढी हिन्दु भएको मुलुकमा धर्मनिरपेक्षताको सवालमा असहमति हुनु अस्वाभाविक होइन । तर, यसमा सस्तो लोकप्रियताको राजनीति गर्न खोज्ने प्रवृत्ति बढेको छ, जुन अपेक्षित होइन । धर्मनिरपेक्षता कुनै धर्म या हिन्दु धर्मविरोधी होइन । त्यसमाथि संविधानले नै सनातनदेखि चल्दै आएको धर्म, संस्कृतिको संरक्षण हुने कुरा स्पष्ट गरेको छ । तर, यो कुरालाई दलहरूले जनतामाझ बुझाउन सकेका छैनन् । उल्टै, वेलावेलामा सरकारको नेतृत्व गरेका व्यक्ति नै रूद्राक्ष माला र गेरूवस्त्रमा देखिन्छन् । यस्ता मामिलामा नेतृत्वमा बसेका बढी संवेदनशील हुनुपर्नेमा त्यस्तो देखिएन ।

दोस्रो, राजतन्त्रको अन्त्य गरेर गणतन्त्र स्थापना गरेका छौँ । गणतन्त्र भनेको आधारभूत रूपमा सबै नागरिक बराबरी हुन्, जन्म वा वंशको आधारमा कोही विशिष्ट हुँदैन र छैन भन्ने हो । गणतन्त्र भनेको राजाको ठाउँमा एकजना कसैलाई राष्ट्रपति बनाउने मात्र होइन । यो त एक प्रणाली हो, राजनीतिक संस्कार पनि हो । गणतन्त्रको संरचना त बन्यो, तर तदनुकूल संस्कारको विकास भएन । विडम्बना नै भन्नुपर्छ, प्रमुख दलका सबै शीर्ष नेताहरू सधैँ राजसी ठाँटमा देखिन्छन् । प्रधानमन्त्री बस्ने मेच राजा/महाराज वा मठाधीशको गद्दीजस्तो देखिन्छ । यो दृश्य नै गणतन्त्रविपरीतको संस्कार हो । राजनीतिमा परिवारवाद हाबी भयो । हिजो सँगै संघर्ष गरेका, योग्यता भएका छन् भन्दैमा एकै परिवारका पतिपत्नी, बाबुछोराछोरी, दाजुभाइ लाइन लागेर राजनीतिक तथा सार्वजनिक पदमा बस्नु गणतन्त्रको संस्कार होइन ।

अहिलेको अर्को ठुलो विकृति शीर्ष नेतृत्वको विश्सनीयता र राजनीतिक नैतिकताको स्खलन हो । नेताप्रतिको विश्वसनीयता समाप्त हुँदा पार्टीप्रतिको जनआस्था पनि कमजोर हुन्छ । अहिले पार्टीहरू अलोकप्रिय हुनु र जनआक्रोश बढ्नुको मुख्य कारण यही हो । अहिलेका शीर्ष नेतालाई अब जनताले पत्याउँदैनन् । अघिल्लो चुनावी परिणामले पनि यस्तो संकेत दिइसकेको छ । २००७ देखि राजनीतिक परिवर्तनको वाहक बनेका, पटकपटक सरकारमा पुगेका कांग्रेस, कम्युनिस्टलगायत दलको मत तल झरेको छ । काठमाडौं महानगरको मेयरमा ठुला दलको लज्जास्पद हार भयो, काठमाडौं र चितवनका संसदीय निर्वाचनमा रास्वपाले कांग्रेस, एमाले र माओवादीलाई पाखा लगायो । नेतृत्वमा रहेका नेताले यसको जिम्मेवारी लिने नैतिकता देखाएनन्, उनीहरूको विश्वसनीयता र छवि कमजोर भएर स्खलनमा गएपछि पार्टीले पनि विश्वास गुमाउन थालेको छ ।

प्रणालीमा होइन,
नेतृत्वमा खोट

राजनीतिक प्रणालीबारे अहिले त्यति धेरै गुनासो छैन । यद्यपि, कतिपय दलका आ-आफ्ना असहमति छन् । तथापि, अभ्यासले संवैधानिक स्वीकार्यता बढाएको छ । अहिले देखिएको राजनीतिक बेथिति र शासकीय अस्थिरता प्रणालीको दोष होइन । यसबिचमा जतिपटक सरकार बदलिएका छन्, ती सबै सडकबाट होइन, संवैधानिक प्रक्रियाबाटै बदलिएका छन् ।

राजनीतिक रूपमा प्रणाली आत्मसात् गरिए पनि सरकार अस्थिर छ । सरकारले आफ्नो कार्यकाल पूरा गर्ने त कुरै छाडौँ, ६ महिना, एक वर्ष काट्नु पनि ठुलो कुरा भएको छ । स्थिरताकै लागि भनेर संसद्का सबैभन्दा ठुला दलको वर्तमान सत्तागठबन्धनमा पनि प्रधानमन्त्री दिनहुँजसो 'म सहमतिको मिति पुग्नु एक हप्ताअगाडि नै पद हस्तारण गर्छु' भनेर दोहोऱ्याइरहेका हुन्छन्, यो भनिराख्नु आवश्यक छ र ? यसको अर्थ सहमति गरे पनि नेतृत्वमा बस्नेमाथि विश्वास जनमानसमा छैन भन्ने हो ।

कांग्रेस, एमाले वृत्तमा निर्वाचन प्रणालीलाई अस्थिरताको कारकका रूपमा चित्रित गर्ने गरिएको छ । यो प्रणालीबाट बहुमत कसैको आउँदैन भन्ने कुरा संविधान बनाउँदा नै थाहा थियो, किन मिश्रित निर्वाचन प्रणाली अपनाइयो ? समानुपातिक प्रतिनिधित्व विगतमा अत्यन्तै असन्तुलित प्रतिनिधित्वको कारण आएको हो । चुनाव प्रणालीमा परिवर्तन भएपछि सरकारको स्वरूपमा पनि परिवर्तन आउन सक्छ । सोअनुसार दलहरूको व्यवहारमा परिवर्तन अपेक्षित हुन्छ । समस्या यही नहुनुमा छ ।

अहिलेको निर्वाचन प्रणालीले दलहरूबिच गठबन्धन संस्कृतिको अपेक्षा गरेको छ । चुनावी गठबन्धन गर्ने र गठबन्धनको सरकार बनाउने कुरा खराब त होइन । जहाँ समानुपातिक निर्वाचन प्रणाली अपनाइएको छ, त्यहाँ गठबन्धनकै अभ्यास छ । सामान्यतया गठबन्धनका दुईवटा प्रचलन छन्- एउटा चुनावअगाडि गठबन्धन गर्ने र चुनावपछि पनि संसद्मा त्यसलाई निरन्तरता दिने । अर्को, चुनावपछि सहजताका आधारमा गठबन्धन गर्ने र न्यूनतम सहमतिका आधारमा त्यसलाई एक कार्यकालभरि निरन्तरता दिने ।

तर, हामीकहाँ अत्यन्तै अस्थिर र अवसरवादी गठबन्धन बने, स्वस्थ र टिकाउ गठबन्धनको परम्परा नै बसेन । शीर्ष नेतृत्वको पद र सुविधाका लागि मात्र गठबन्धन बने, सरकारको स्थिरता र शासकीय क्षमताका लागि होइन । फलतः सरकार प्रधानमन्त्री, मन्त्री पदको तामझाम र सुविधाका लागि मात्र भए, कसैले कुनै उल्लेख्य काम गर्न सकेनन् । जनताप्रतिका आफैँले गरेका वाचा सधैँ अधुरा रहे ।

चुनावी प्रयोजनका लागि होस् वा सरकार बनाउन दलबिच गठबन्धन केही न केही सिद्धान्त, विचार र नीतिका आधारमा हुन्छन् । त्यसो भएमा गठबन्धन टिकाउ हुन्छ । हामीकहाँ अहिलेसम्म प्रमुख तीन पार्टी-कांग्रेस, एमाले र माओवादी छन् । पछिल्लो चुनावबाट चौथो पार्टीका रूपमा रास्वपा पनि आएको छ । संसद्को अंकगणितअनुसार स्वाभाविक त कांग्रेस वा एमाले कुनै एकले सत्तापक्षको नेतृत्व गर्ने अर्कोले संसद्मा विपक्षीको भूमिका खेल्ने हो । तर, साँचो मसित छ भन्दै तेस्रो दलले प्रधानमन्त्री उछिट्याउने खेल भयो । आफ्नो पद सुरक्षित गर्न १८ महिनामा तीनपटक प्रधानमन्त्रीले गठबन्धन बदले । यसको प्रभाव स्वाभाविक रूपले सबै प्रदेशमा पुग्यो, प्रदेश सरकार पनि पटकपटक फेरबदल हुन थाले । झन्डै दुईतिहाइ बहुमतसहितको नेकपा सत्तामा थियो । तर, नेता व्यवस्थापन गर्न नसकेर त्यो पार्टी चकनाचुर भयो । संविधानविपरीत प्रतिनिधिसभा विघटन गरेर प्रणाली नै धरापमा पुग्यो ।

हामी जुन प्रणालीमा छौँ त्यसले संसद्मा बहुमत पक्ष सरकारमा बस्ने र अल्पमत पक्ष विपक्षमा बस्ने संस्कृतिको अपेक्षा गर्छ । कुनै एक दलको बहुमत नभएको अवस्थामा बहुमतका लागि दलबिच विचारगत भिन्नता भए पनि न्यूनतम नीति र कार्यक्रमका आधारमा गठबन्धन बनाउन सकिन्छ । पाँच वर्ष सत्तागठबन्धन टिकाउने र विपक्षी गठबन्धन प्रतिपक्षमा बस्ने प्रणालीमा हामी छौँ, तर त्यसअनुसारको गठबन्धन संस्कृति निर्माण भएन । न संसद्मा विपक्षको संस्थागत विकास नै भयो । संवैधानिक प्रणालीले स्थिर गठबन्धन संस्कृतिको मूल्य-मान्यता, व्यवहार खोज्छ । दलहरू चुकेको यसैमा हो । अस्थिरताको कारक पनि यही हो ।

भ्रष्टाचार भएको छ कि छैन भनेर जान्न गहिराइसम्म पुग्नैपर्दैन, शीर्ष नेतृत्व र पार्टी नेताको जीवनशैलीबाटै स्पष्ट तस्बिर देखिन्छ । उनीहरूमध्ये अधिकांशको देखिने वैधानिक आयस्रोत छैन, तर जीवनशैली झन्झन् विलासी बन्दै छ । राजनीतिको केन्द्र भागमा रहेका अधिकांश नेता सामान्य परिवेशबाट आएका हुन्, उनीहरू उद्यमी, व्यवसायी पनि होइनन् । उनले पाउने तलब, भत्ताले केही पुग्दैन । कसरी दैनिक खर्च चल्छ ? पार्टी नै चलाउनुपर्ने हुन्छ । गाडी, ड्राइभर, इन्धन खर्चदेखि भड्किलो जीवनी हेर्दा दलका नेताहरूको जीवनशैलीमै भ्रष्टाचार टल्किन्छ । केही वर्षयता तीन-चारवटा डरलाग्दा ठुला काण्ड देखिए । ललितानिवास, नक्कली भुटानी शरणार्थी, सुन तस्करीलगायत अनेक काण्ड छन् । केही छानबिन र कारबाही पनि भए, तर यसको जरामा पुगेको देखिन्न । जरामा पुग्दा आफू र आफ्नै परिवारजनका अनुहार देखिन्छन् । त्यसैले सत्तामा छँदा नै आफूनिकटलाई जोगाउने प्रयास जारी रह्यो । सरकारमा बसेर गरिने छानबिन त जनतालाई नाटकजस्तो लागेको छ । सत्ता उलटपुलट हुँदा फाइल र अनुसन्धानका प्रहरी अधिकृत नै बदलिने यो कस्तो छानबिन हो ? कसरी स्थापित हुन्छ विश्वसनीयता ? प्रधानमन्त्री मात्र होइन, मुख्य तीन पार्टीका शीर्ष नेताहरूकै मिलेमतोमा भ्रष्टाचार भएको जनतामा छाप छ । अहिले कुनै प्रधानमन्त्री या मन्त्रीले म चोखो छु भने पनि जनताले नपत्याउने अवस्था छ ।

अर्थनीति र कूटनीतिक
कौशलको अभाव

०६२/६३ को राजनीतिक परिवर्तनअनुकूल राष्ट्रिय आर्थिक नीति र योजना आवश्यक थियो । यो नबनाउनु नै भूल हो । पछिल्लो परिवर्तनपछि मुलुकको समग्र अर्थतन्त्रलाई ड्राइभ गर्ने नीति नै बनाएनौँ । शान्ति सम्झौतादेखि नै केही आधारभूत कुरा परेका छन्, संविधानमा पनि राज्यका नीति निर्देशक सिद्धान्तमा राख्यौँ । त्यस आधारमा अर्थतन्त्रको नीति बनाउनुपर्थ्यो । जसको नेतृत्वको सरकार या जोसुकै अर्थमन्त्री बने पनि मार्गदर्शक सिद्धान्तका रूपमा त्यस अर्थनीतिले काम गर्थ्यो । अर्को, यति ठुलो परिवर्तन भए पनि दुई दशकयता देशले नाम लिन योग्य अर्थमन्त्री पाएन । केही हदसम्म सफल अर्थमन्त्रीका रूपमा डा. बाबुराम भट्टराईको नाम लिने गरिन्छ । तर, उहाँको जुन पृष्ठभूमि हो, त्यसअनुसार अर्थतन्त्रलाई उहाँले पनि मार्गनिर्देश गर्न सक्नुभएन । भन्सार राजस्व वृद्धि गर्नु नै आर्थिक रूपान्तरण होइन ।

हामी जुन भूराजनीतिक संवेदनशील अवस्थितिमा छौँ, त्यस आधारमा परराष्ट्र मन्त्रालयको नेतृत्व गर्ने काविल मान्छे देशलाई चाहिन्छ । छिमेकी मुलुकसँग समयसापेक्ष सम्बन्ध कायम गर्दै काम गर्न सक्ने कूटनीतिक कौशल भएको मन्त्री नेपालमा बन्नै सकेनन् । परराष्ट्र नीति प्रधानमन्त्रीको नेतृत्वमा भर पर्छ । तर, प्रधानमन्त्रीहरू परराष्ट्र नीतिलाई आफ्नो स्वाभिमान गिराएर सत्ता-स्वार्थका लागि दुवै छिमेकीलाई खुसी पार्नेतिर उद्यत् देखिए । सबैभन्दा बढी दिल्लीलाई खुसी पारेर सत्तामा जान सकिन्छ, टिकिन्छ भन्ने मानसिकता बन्यो ।

अब त **दिल्ली** मात्र होइन, चीन पनि त्यत्तिकै सक्रिय छ नेपालको सत्ता चलखेलमा । दुई प्रतिस्पर्धी छिमेकी देशले अनुकूल सत्ताका लागि कुनै पार्टी र व्यक्ति रूचाउन सक्छन् । तर, उनीहरूले जस्तो खोजे त्यस्तै काम गर्दै जाने कुराले हाम्रो विश्वसनीयता र स्वाभिमान समाप्त हुँदै गएको छ । दुःखका साथ भन्नुपर्छ- नेपालका पछिल्ला सबैजसो प्रधानमन्त्रीले छिमेकी मुलुकहरूको विश्वास पनि गुमाइसकेका छन् । नेपालले स्वतन्त्र सार्वभौम राष्ट्रका रूपमा दुई छिमेकी मुलुकसँग के-के विषयमा राष्ट्रिय हित हुन्छ, आफ्ना सीमा र सामार्थ्य पहिल्याएर सम्बन्ध राख्नुमा कूटनीतिक कौशल निर्भर गर्छ । तर, हामी यसैमा निरन्तर चुकिरहेका छौँ ।

करिब साढे दुई वर्षयता म मधेश, पहाड र हिमाली क्षेत्रका थुप्रै जिल्ला घुमेँ । सार्वजनिक यातायातमार्फत एक्लै यात्रा गर्दा सर्वसाधारण जनताका धारणा बुझ्न सहज हुँदोरहेछ । सार्वजनिक पदमा नभएका कारण भुइँ तहको वास्तविक अवस्था (ग्राउन्ड रियालिटी) थाहा पाउने मौका मिल्दोरहेछ । पालिकास्तरमा भइरहेका कामप्रति जनताका धेरै गुनासा नभएको मैले पाएको छु । यद्यपि, धेरै स्थानीय तहमा आवश्यक कर्मचारी प्रबन्ध नभएको गुनासा नभएका होइनन् । तथापि, सीमित स्रोत-साधनका बाबजुद पालिकाले वडातहमै आधारभूत सुविधा दिन सकेका छन् ।

महालेखाको प्रतिवेदनले पालिकामा धेरै बेरूजुको समस्या देखाएको छ । आर्थिक अनियमितता र भ्रष्टाचारका घटना पनि छन् । तर, सबै बेरूजु भ्रष्टाचार होइनन् । व्यक्तिले गरेका अनियमिततालाई कडाइ गर्नुपर्छ, तर संस्थागत काममा भइरहेका नियम, कानुनको कुरामा खोँचे थापेर स्थानीय तहलाई बदनाम गरिनुहुन्न ।

प्रदेशसँग भने जनता अझै जोडिएको पाइन्न । जनताले प्रदेश सरकारको अनुभूति नै गरेका छैनन् । यो केही दल र नेताका लागि सुविधाको संरचनाजस्तो देखिएको छ । शून्यबाट प्रारम्भ गर्नुपरेको अवस्थामा प्रदेशका आफ्नै समस्या र सीमा होलान्, तर जनताले संघीयताको अनुभूति गर्ने ठाउँ भनेको प्रदेशमै हो । प्रदेश बलिया भएनन् र जनतामा तिनको अर्थपूर्ण उपस्थितिको अनुभूति भएन भने संघीयताको पनि अर्थ रहँदैन ।

मुख्यमन्त्रीहरूले संविधानका अधिकार प्रयोग गर्न पाइएन भन्ने गुनासो गर्दै आएका छन् । तर, त्यो ठुलो कुरा होइन । मेरैमातहतका हुन् भनेर आदेश दिने प्रधानमन्त्रीको सोच र व्यवहारले पनि समस्या खडा गरेको छ । प्रदेशको कमजोर नेतृत्व पनि जिम्मेवार छ । प्रदेशको नेतृत्व पार्टीको नेतृत्वमुखी भएकै कारण यस्तो भइरहेको छ । आफ्नै पार्टीको प्रधानमन्त्री भए पनि उनीहरूले आफ्नो क्षेत्रमा आफैँलाई नेतृत्वका रूपमा उभ्याउन सक्नुपर्छ ।

भौतिक पूर्वाधारले फड्को मार्‍यो,
अर्थतन्त्र नजोडिँदा जनआक्रोश

नेपालमा भौतिक पूर्वाधारको क्षेत्रमा देखिने गरी व्यापक विकास भएको छ । सबै जिल्लामा जताततै बाटो पुगेको छ । कच्ची छ, तर सडक पुगेको छ । तर, भौतिक पूर्वाधार विकासलाई अर्थतन्त्रको विकाससँग जोड्न सक्नुपर्छ । यतातिर हाम्रो अझै दृष्टि पुगेको छैन ।

ठुला परियोजना निर्माणको सुस्त गतिले गर्दा नागरिकमा आक्रोश र असन्तुष्टि बढिरहेको छ । आज उद्घाटन भएको परियोजना केही महिनामै काम नलाग्ने हुन्छ । यसका पछाडि निश्चित कारण छन् । एउटा, त्यहाँभित्रको अनियमितता र राजनीतिक भर्तीकेन्द्र हो भने दोस्रो, भ्रष्टाचार । पुँजीगत खर्चमा कमी । खर्च नभएर ठेकेदारले पैसा पाएका छैनन् । बैंकमा पैसा थुप्रिरहेको छ । समग्र अर्थतन्त्रको नयाँ नीति नहुँदाको समस्या यहाँ पनि देखिन्छ । ठुला परियोजना सञ्चालन गर्ने कानुन, प्रशासनिक संरचनासँगै विज्ञ हामीसँग छैनन् । यसका लागि आवश्यक दक्ष जनशक्ति उत्पादनतिर हाम्रो ध्यान छैन ।

नेतृत्वमा नैतिकता र
जवाफदेहिता समाप्त

राजनीति गर्नेले आफूलाई समयअनुसार अपडेट गर्नुपर्छ । तर, वर्तमान नेतृत्व जनताप्रति उत्तरदायी छैन । लोकतन्त्रमा पार्टीले मात्र नेतृत्व बनाउँदैन, आमजनताको मत पनि पार्टी नेतृत्वमा झल्किनुपर्छ । चुनावमा पार्टी पछि पर्ने, तर नेताचाहिँ सधैँ उही एउटै व्यक्ति भइरहने ? यो गलत कुरा हो ।

हाम्रा शीर्ष नेतृत्वमा 'पार्टी हारे पनि म हारेको छैन, मेरो आवश्यकता छ' भन्ने अत्यन्त गलत सोच छ । पार्टीको संरचना प्रमुख नेताको वरिपरि तलका नेता गोलबन्द हुनैपर्ने, निष्ठामा तलमाथि हुनेबित्तिकै कोपभाजनमा परेर राजनीति समाप्त हुने गरेको छ । अर्कोतिर, नेतृत्वका लागि नयाँ पुस्ताले आँट नगर्नु विडम्बना हो । चुनावमा पछाडि परेपछि नैतिक जिम्मेवारी लिएर प्रमुख नेताले पद त्याग गर्नुपर्ने अपेक्षा प्रणालीले गर्छ । असफल भइरहे पनि जीवनभर राजनीति गर्छु भनेर पटक-पटक दोहोरिएर बस्न पाइँदैन ।

राजतन्त्र फर्काउने प्रयास असम्भव :
गणतन्त्रकै पक्षमा छ जनमत

राजावादी पूर्वराजा ज्ञानेन्द्रलाई पुनः गद्दीमा फर्काउने भन्दै सक्रिय देखिन्छन् । कतिपय सामान्य मान्छेलाई त कतै राजतन्त्रै फर्किन लागेको पो हो कि भन्ने भ्रम पनि हुन सक्छ । राजा फर्किने कुरा बकबास मात्र हो । समाजको अग्रगति रोकिएको, राजनीति पछाडि फर्किएको इतिहास छैन । तैपनि यसले कुन प्रकारको राजनीतिक असन्तोष र दलप्रति मोहभंग भइरहेको छ भन्ने संकेत गरिरहेको छ ।

अहिले सडक राजावादीले तताउन खोजेजस्तो देखिन्छ । यसका पछाडि सबै राजावादी नै छन् भन्ने पनि होइन । असन्तुष्ट कतिपय सर्वसाधारण पनि मिसिएका होलान् । जसले राजतन्त्र भनेको मध्ययुगीन सामन्ती संस्था हो भनेर तिनले बुझेकै छैनन् ।

नयाँ पुस्ताका निराश युवा पनि त्यो भिडमा मिसिएका हुन सक्छन् । सडकबाट नाम मात्रकै भए पनि लोकतन्त्र पल्टाएको इतिहास छैन । बरू चुनावबाटै उग्र दक्षिणपन्थी सत्तामा आएका उदाहरण छन्, तर राजतन्त्र फर्काएको इतिहास पनि छैन । चार सय वर्षअघिको बेलायत वा कम्बोडियाको इतिहासका पाना पल्टाएर हुँदैन, यहाँको राजतन्त्रको इतिहास र ज्ञानेन्द्रको चरित्र पनि बुझ्नुपर्छ ।

राजावादीको यो वितण्डामा बाह्य शक्तिको धाप रहेको पनि चर्चा छ । वेलावेला भारतको उत्तरप्रदेशका मुख्यमन्त्री आदित्यनाथलाई पूर्वराजाले भेटेको पनि देखिन्छ । संविधान बनाउँदा हिन्दुराष्ट्र कायम गर्न भारतको सत्तारूढ दल भारतीय जनता पार्टीको लाइन आएकै हो । तथापि, गणतन्त्रकै विपक्षमा भारत जान्छ भन्ने मलाई लाग्दैन । उसले आफ्ना असन्तुष्टिलाई केवल दबाबका रूपमा यो बाटो प्रयोग गरेको पनि हुन सक्छ । योगीको सोच भने भारतको केन्द्र सरकारको नेतृत्वभन्दा फरक देखिन्छ । ज्ञानेन्द्र शाहसँग बारम्बार भेटघाट, नेपालमा भइरहेको हिन्दुवादीको क्रियाकलापमा उनको कनेक्सन छ भनिन्छ ।

यी सबै घटनाक्रमका बाबजुद अहिले राजतन्त्र पुनर्स्थापनाको पक्षमा जनमत छैन, गणतन्त्रकै पक्षमा धेरै ठुलो जनमत छ । त्यो जनमतले पार्टीमा सुधार खोजिरहेको छ, नेताको कार्यशैलीमा सुधार खोजिरहेको छ । अनुहारमा परिवर्तन चाहेको छ । त्यसैले नेताहरूले स्वेच्छाले बिदा लिने कि प्रणालीलाई नै धरापमा पार्ने ? आफू नछोड्ने बरू प्रणालीलाई धरापमा पार्ने प्रवृत्ति देखा परिरहेको छ । अहिले ठुलो चुनौती सडकमा देखिएको राजावादी होइन, प्रणाली जाओस् बरू नेतृत्व छाड्दिनँ भन्ने जुन मानसिकतामा नेताहरू छन्, त्यही चुनौती हो ।

अबको बाटो : विकल्पमा पुरानै पार्टी,
तर शीर्ष नेतृत्वको स्वेच्छिक अवकाश

अब प्रधानमन्त्रीसहित प्रमुख दलका शीर्ष नेताले स्वेच्छिक अवकाश लिनुपर्छ । प्रधानमन्त्रीको पार्टी एमालेमा केपी ओलीले अर्को मान्छेलाई विश्वास गर्न नसक्ने हो भने एमाले पार्टी ओलीसँगै सकिन्छ । कांग्रेसमा पनि शेरबहादुर देउवाको विकल्पमा अर्को व्यक्ति नेतृत्वमा नआउने हो भने त्यो पार्टी पनि सकिन्छ । त्यही कुरा प्रचण्डसँगै माओवादी केन्द्रका हकमा पनि लागू हुन्छ र त्यो पार्टी पनि समाप्त हुन्छ । त्यसैले जनतामा पार्टीको साख जोगाउने हो भने सबैभन्दा पहिले यी तीनैजनाले नेतृत्वबाट बिदा लिनुपर्छ । पार्टीमा आन्तरिक लोकतन्त्रको स्वस्थ परम्परा बसाल्नुपर्छ ।

दोस्रो, सहमतिअनुसार ओलीपछि कांग्रेसको नेतृत्वमा सरकार बन्ने भने पनि देउवा होइन, अर्को व्यक्तिको सरकारको नेतृत्वमा आउनुपर्छ । पार्टीहरू अलोकप्रिय भइरहेको सत्य हो, तर ती पार्टीको विकल्पमा वा तिनलाई विस्थापित गर्ने हैसियतमा अझै अर्को विकल्प निर्माण भइसकेको छैन । तर, प्रमुख दलको जनसमर्थनमा स्खलन आइरहेको छ । राजनीति अरू कति तरल हुन्छ अनुमान गर्न कठिन छ । यथास्थितिमा पार्टीहरूलाई स्वीकार गर्ने पक्षमा जनता छैनन् । *नयाँ पत्रिका*

उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुझाव आयोगले बुझायो ४ सय ४७ पृष्ठको प्रतिवेदन

काठमाडौं । पूर्वअर्थसचिव रामेश्वर खनाल नेतृत्वको उच्चस्तरीय आर्थिक सुधार सुझाव आयोगले अर्थतन्त्र सुधारका उपाय सुझाएर प्रतिवेदन दिएको छ । उपप्रधान तथा अर्थमन्त्री विष्णुप्रसाद पौडेलसमक्ष शुक्रबार बुझाएको प्रतिवेदनमा आर्थिक, प्रशासनिक, राजनीतिक, बैंकिङ, कानुनी सुधारलगायतका विषयलाई समेटिएको छ ।

आयोगले दर्जनभन्दा बढी ऐन खारेजीदेखि राजनीतिक दललाई सरकारी अनुदान दिनुपर्नेसम्मका सुझाव दिएको छ । अध्यक्ष खनालले शुक्रबार अर्थमन्त्री पौडेलसमक्ष प्रतिवेदन हस्तान्तरण गर्दै भने, 'अवसर सिर्जना गर्ने, विश्वासमा आधारित प्रणाली निर्माण गर्ने र आर्थिक गतिविधि सञ्चालन गर्न स्वतन्त्रता दिने मान्यतामा आयोगले एक दर्जनभन्दा बढी ऐन खारेज गर्ने, एक दर्जनभन्दा बढी ऐन परिमार्जन गर्ने र केही नयाँ कानुन जारी गर्ने प्रस्ताव गरेको छ । सार्वजनिक निकायहरूको संस्थागत क्षमता र विश्वसनीयतामा सुधार नल्याई क्षेत्रगत आर्थिक नीतिले काम गर्न नसक्ने भएकाले आयोगले यसमा सुधारका लागि सुझाव दिएको छ ।'

उनले 'मुलुकको भूराजनीतिक अवस्थितिले सिर्जना गरेका सीमालाई चिर्दै विश्व अर्थतन्त्रबाट लाभ लिन दृढ इच्छाशक्तिसहित नवीन ढंगले काम गर्नुपर्ने' धारणा पनि राखेका थिए । सार्वजनिक वित्तका कतिपय विषयमा सरकारले पछिल्लो समयमा गठन गरेका उच्चस्तरीय सार्वजनिक खर्च पुनरावलोकन आयोग र उच्चस्तरीय कर सुधार समितिले सार्वजनिक खर्च, राजस्व नीति र प्रशासनका विषयमा सुझाव दिइसकेकाले यो क्षेत्रमा अध्ययनलाई सीमित राखिएको उनले बताए ।

प्रतिवेदन बुझ्दै अर्थमन्त्री पौडेलले प्रतिवेदन कार्यान्वयन गरेर अर्थतन्त्रका समस्या समाधानका लागि पहल लिने बताए । उनले बजेट निर्माणको पूर्वसन्ध्यामा आएको प्रतिवेदनले सरकारलाई नीति-कार्यक्रम निर्माणमा सघाउ पुग्ने पनि बताए । 'आयोगले सोँच्चै नै निकै मिहिनेत गरेर अनेकसम्बद्ध समुदाय र पक्षसँग अन्तर्क्रिया गरेर र व्यक्तिगत सुझाव संकलन गरेर प्रतिवेदन तयार गरेको छ । अर्थतन्त्र समस्या चिन्न र त्यस कोणबाट बजेट निर्माण गर्न सहयोग पुग्ने विश्वास छ,' उनले भने ।

आयोगमा निजी क्षेत्र, अर्थविद्, अनुसन्धाता र कर्मचारी सहभागी थिए । खनाल अध्यक्ष रहेको आयोगको सदस्यसचिव अर्थ मन्त्रालयका सहसचिव महेश आचार्य छन् भने निजी क्षेत्रबाट उद्योग वाणिज्य महासंघका अध्यक्ष चन्द्र ढकाल, उद्योग परिसंघका अध्यक्ष राजेश अग्रवाल र चेम्बर अफ कमर्सका अध्यक्ष कमलेश अग्रवाल सदस्य छन् । त्यस्तै, अर्थविद् डा. विश्वास गौचन, त्रिभुवन विश्वविद्यालयका अर्थशास्त्र विभागका प्रमुख प्रा.डा. रामप्रसाद ज्ञवाली, नीति अनुसन्धान प्रतिष्ठानकी वरिष्ठ अनुसन्धानकर्ता कल्पना खनाल, राष्ट्रिय योजना आयोगका सदस्य डा. प्रकाश श्रेष्ठ सदस्य थिए ।

कोशीमा १८-१९ वैशाखमा लगानी सम्मेलन

लगानीकर्तालाई एक खर्ब ७० अर्बका परियोजना देखाउन ५४ योजना छनोट

मोरङ । यसअघिको विवादलाई सल्टाएर सरकारी पहलमै कोशी प्रदेशमा १८ र १९ वैशाखमा लगानी सम्मेलन गर्ने निर्णय भएको छ । यसअघि निजी क्षेत्रको अगुवाइमा ११ देखि १३ माघमा लगानी सम्मेलन आयोजना गर्ने तयारी थियो, तर विराटनगरका ठुला औद्योगिक घरानाबिच विवाद उत्पन्न भएपछि सरकारी हस्तक्षेपमा रोकिएको थियो । निजी क्षेत्रले विवाद निरूपण गरेर अगुवाइ गर्न नसकेपछि सरकारी पहलमै लगानी सम्मेलन गर्नेको निर्णय भएको कोशी प्रदेशका मुख्यमन्त्री हिक्मतबहादुर कार्कीले जानकारी दिए । उनले यसपटक तय भएको मितिमै लगानी सम्मेलन हुने भएकाले तीव्र तयारी गर्न पनि निर्देशन दिए ।

'१८ र १९ वैशाखका लागि तोकिएको सम्मेलन कुनै हालतमा पनि स्थगित हुँदैन । बरू भव्य रूपमा उद्घाटन हुनेछ' सम्मेलनको अध्यक्षसमेत रहेका कार्कीले भने, 'पहिलोपटक आयोजना हुन लागेको सम्मेलनलाई प्रदेशवासीले नै अपनत्व लिएर कार्यान्वयन गर्नुपर्छ ।' सम्मेलनको प्रधानमन्त्री केपी ओलीले उद्घाटन गर्ने उनले जानकारी दिए ।

विराटनगरमा आयोजना गर्न लागिएको सम्मेलनमा विभिन्न आठवटा क्षेत्रका एक खर्ब ७० अर्बबराबरका ५४ परियोजना सोकेसमा राखिने लगानी बोर्ड, कोशीका कार्यकारी निर्देशक सरोज कोइरालाले जानकारी दिए । कोइरालाले सम्पूर्ण तयारी पूरा गरेर सचिवालयसमेत गठन गरिसकेको जानकारी दिए ।

लगानी सम्मेलन आयोजक समिति सचिवालयका संयोजक पवनकुमार तिमिल्सेनाले दुईदिने सम्मेलनमा कृषि, पर्यटन, पूर्वाधार, उद्योग, ऊर्जा, स्वास्थ्यलगायतका आठ क्षेत्रमा लगानी भित्र्याउने गरी योजना छनोट भएको जानकारी दिए ।

कोशी प्रदेशका प्रवक्तासमेत रहेका आन्तरिक मामिला तथा कानुनमन्त्री रेवतीरमण भण्डारीले हालसालै संशोधन भएका आर्थिक ऐनबाट लगानीको वातावरण सिर्जना भएकाले सम्मेलनलाई फाइदा पुग्ने विश्वास व्यक्त गरे । 'लगानी भित्र्याउने वातावरण बनाउन नयाँ भूउपयोग नीति पनि ल्याउँछौं र बाधा बनेका कानुन पनि चाँडै संशोधन प्रक्रियामा लैजानेछौं,' उनले भने ।

वैशाख १८ र १९ मा आयोजना हुने लगानी सम्मेलन कुनै हालतमा पनि स्थगित नहुने मुख्यमन्त्री हिक्मतकुमार कार्कीले बताए । 'प्रधानमन्त्रीज्यूको मुख्य सहभागितामा सम्मेलन आयोजना हुनेछ । पहिलो पटक आयोजना हुन लागेको लगानी सम्मेलन सरकारको मात्रै नभएर सबै कोशी प्रदेशवासीको भएकाले भव्य रूपमा सफल बनाउनु सबैको दायित्व हो । लगानी सम्मेलनमा निजी क्षेत्रका मुख्य संस्थासमेत सहसंयोजक रहेका र एनआरएन तथा विदेशी लगानीकर्ताहरूलाई सहज रूपमा आकर्षित गर्न पनि निरन्तर संवाद भइरहेको छ । सम्मेलन सौहार्दपूर्ण वतावरणमा सम्पन्न हुने विश्वास छ,' उनले भने ।

झापा, मोरङ, सुनसरी, उदयपुर, धनकुटा, सोलुखुम्बु, संखुवासभा, तेह्रथुम, इलाम, ताप्लेजुङ, पाँचथर, खोटाङलगायत जिल्लाबाट योजना सोकेसका लागि छनोट गरिएको छ । 'पाँचतारे होटेल र रिसोर्ट निर्माण गर्नेदेखि कोदोको रक्सी ब्रान्डिङ गर्नेसम्मका योजना समावेश छन्' तिमिल्सिनाले भने । त्यस्तै अलैन्ची, चिया, एभोकार्डो र किवीखेती, बेसार र छुर्पी उत्पादन, पर्यटकीय ताल निर्माण र सिमसार क्षेत्रको संरक्षण, केबलकार निर्माण, विज्ञान प्रविधि केन्द्र स्थापना, पदमार्ग सञ्चालन, पुरातात्विक क्षेत्रको संरक्षण, नयाँ पर्यटकीय क्षेत्र निर्माण, सहरमा व्यापारिक कम्प्लेक्स निर्माणलगायतका परियोजना समावेश छन् ।

उद्योग संगठन मोरङ र उद्योग परिसंघ, कोशीमा आबद्ध उद्योगीको विवादले यसअघि तय भएको ११ देखि १३ माघसम्मको सम्मेलन रोकिएको थियो । विराट एक्स्पोसँगै लगानी सम्मेलन गर्ने उद्योगीको एउटा समूहको प्रस्तावलाई अर्को समूहले विरोध गरेको थियो । त्यसपछि प्रदेश सरकारले हस्तक्षेप गरेर एक्स्पो मात्रै आयोजना गर्न दिएर लगानी सम्मेलन धकेलेको थियो । व्यवसायीको अगुवाइमा हुने लगानी सम्मेलनले राम्रो सन्देश नदिने भनेर चौतर्फी आलोचना भएपछि सरकारकै पहलमै सम्मेलन गर्ने निर्णय भएको हो ।

खेलकुद

गणेश थापाको दशवर्षे प्रतिबन्ध सकियो

अन्तर्राष्ट्रिय फुटबल महासंघ (फिफा)ले अखिल नेपाल फुटबल संघ (एन्फा)का पूर्वअध्यक्ष गणेश थापामाथि लगाएको दश वर्षको प्रतिबन्ध समाप्त भएको छ । थापाले बिहीबार जारी गरेको विज्ञप्तिमा भनिएको छ, 'ममाथि लगाइएको प्रतिबन्ध फुकुवा भएको जानकारी गराउन चाहन्छु । फिफाले सन् २०१५ को १६ अप्रिलमा प्रतिबन्ध लगाएको थियो । त्यो २०२५ को अप्रिल १५ मा आएर टुंगिएको छ ।'

उनले यो दश वर्ष निकै चुनौतीपूर्ण रहेको बताएका छन् । 'कठिन दशवर्षे अवधिपश्चात्, मेरो फुटबलसँग सम्बन्धित सबै गतिविधिबाट भएको निलम्बन अब समाप्त भएको छ । यो यात्रा चुनौतीपूर्ण थियो, तर यस अवधिमा मेरो परिवार, साथीहरू, शुभचिन्तकहरू र समस्त फुटबलप्रेमीहरूले गर्नुभएको सहयोग र अटल समर्थनका लागि म धन्यवाद र आभार व्यक्त गर्न चाहन्छु ।'

थापाले नेपाली फुटबलको विकास र विस्तारमा आफ्नो साथ र सहयोग सधैं रहने पनि बताएका छन् ।

यू-१९ विश्वकप छनोट : नेपाल र अफगानिस्तानबीच निर्णायक भिडन्त

नेपाल र अफगानिस्तानमध्ये एक टोलीले सन् २०२६ को आइसिसी यू-१९ विश्वकप क्रिकेट प्रतियोगिता खेल्नेछ । मूलपानीको तल्लो क्रिकेट मैदानमा भइरहेको छनोट प्रतियोगिताको शीर्ष दुई स्थानमा नेपाल र अफगानिस्तान पुगेका छन् । दुवैले समान तीन खेलबाट ६ अंक जोडेका छन् । यी दुई राष्ट्रबिच शनिबार निर्णायक भिडन्त हुनेछ । सहभागी अन्य राष्ट्र हङकङ, ओमान र युएई अंकविहीन छन् । यी तीन राष्ट्रले बाँकी खेल जित्दा पनि शीर्ष स्थान भेट्टाउन सक्दैनन् । यसकारण नेपाल र अफगानिस्तानमध्ये एक राष्ट्रले जिम्बावे र नामिबियाले आयोजना गर्ने विश्वकपको टिकट काट्नेछ ।

छनोटको तेस्रो खेलमा नेपालले बुधबार हङकङमाथि नौ विकेटको सानदार जित निकाल्यो । यसअघि नेपालले संयुक्त अरब इमिरेट्स (युएई)लाई डिएलएस पद्धतिमा ५ रन र ओमानलाई आठ विकेटले हराएको थियो । अफगानिस्तानले ओमानलाई पहिलो खेलमा आठ विकेट र दोस्रो खेलमा हङकङलाई आठ विकेटले हराएको थियो । माथिल्लो मूलपानी मैदानमा बुधबार भएको अर्को खेल वर्षाले रोकिँदा अफगानिस्तानले युएईलाई डिएलएस पद्धतिमा १८० रनले हराउँदै शीर्ष स्थान कब्जा गरेको हो । नेट रनरेटका आधारमा अफगानिस्तानले नेपाललाई पछि पारेको छ । शनिबार हुने महत्वपूर्ण खेल वर्षाले प्रभावित हुँदा नेपाललाई घाटा लाग्नेछ ।

नेपालका कप्तान नरेन भट्टले अफगानिस्तानसँग खेल्न तयार भएको बताएका छन् । 'अफगानिस्तानसँग खेल्न मानसिक रूपमै तयार छौं,' भट्टले भने, 'हामीले मूलपानीमै अफगानिस्तानसँग राम्रो खेलेका छौं । उनीहरूको खेल बुझेका छौं । त्यसैले घरमै छनोट हुन खेल्छौं ।' एसिया छनोटमा दुई खेल मात्रै खेलेका स्पिनर युवराज खत्री लयमा छन् । उनले दुई खेलमा नौ विकेट लिइसकेका छन् ।

युवराजले ओमानविरूद्ध पहिलो खेलमा पाँच विकेट लिएका थिए । ब्याटिङतर्फ कप्तान नरेनसँगै नीरज यादव र साहिल पटेल उत्कृष्ट फर्ममा छन् । 'चार महिना अभ्यास गरेका छौं । व्यक्तिगत रूपमा पनि खेलाडी बलिया छन् । घरेलु समर्थकको पनि साथ हुनेछ,' नरेनले भने । छनोट खेलअघि नेपाल र अफगानिस्तानबिच तीन खेलको शृंखला भएको थियो । अफगानिस्तान २-१ ले विजयी भएको थियो । नेपाल उपाधि रक्षा गर्ने योजनामा छ ।

नेपालले एसिया छनोटमा लगातार तेस्रो जित निकालेको छ । तल्लो मूलपानी मैदानमा बलर चम्किएपछि नेपाल सहज जित निकाल्न सफल भयो । टस हारेर ब्याटिङ गरेको हङकङले ४६.२ ओभरमा अलआउट हुँदा मात्र ११६ रनको लक्ष्य दिएको थियो । प्रत्युत्तरमा नेपालले १२.३ ओभरमा एक विकेट

टेस्ट राष्ट्र अफगानिस्तानले छनोट खेलमा आफ्नो लय कायम राखेको छ । टोलीले लगातार तेस्रो जित निकाल्ने क्रममा युएईलाई १८० रनले हरायो । पहिलो ब्याटिङ गरेको अफगानिस्तानले निर्धारित ५० ओभरमा चार विकेट गुमाएर ३६० रनको लक्ष्य प्रस्तुत गरेको हो । प्रत्युत्तरमा युएईले ४७ ओभरमा सात विकेट गुमाएर १६८ रन बनाउँदा वर्षा भयो । अफगानिस्तानका ओपनर खालिद अहमाजाईले १३२ रनको शतकीय योगदान दिए । उनले १२४ बलमा १९ चौका हिर्काएका थिए । बर्कात इब्राहिमले ६२, जिआजाई खानले ६० तथा मोहम्मद खानले अविजित ५९ रन बनाएका हुन् । युएईका मुहम्मद रायन खानले सर्वाधिक ६४ रन बनाए । माधवमनोज नाइरले २८ तथा पृथ्वी मधुले २५ रनको योगदान गरेका थिए ।

कर्पोरेट

● प्रभु क्यापिटलको कर्पोरेट डिजिटल क्यालेन्डर सार्वजनिक

प्रभु क्यापिटलले नयाँ वर्ष ०८२ का लागि तयार गरेको डिजिटल क्यालेन्डर सार्वजनिक गरेको छ । नेपाल पञ्चांग निर्णायक विकास समितिबाट स्वीकृत तिथिमिति, सार्वजनिक बिदा, विविध चाडपर्व तथा संस्कृति झल्किने तस्बिरका साथै क्यापिटलले आफ्नो सेवा-सुविधासमेत क्यालेन्डरमा समेटेको जनाएको छ । क्यालेन्डरमा क्यापिटलले दिने सेवाबारे ग्राहकलाई सजिलै जानकारी दिनुका साथै लगानी तथा वित्तीय साक्षरतासम्बन्धी सन्देश पनि समेटिएको छ । उक्त क्यालेन्डर वेबसाइटमार्फत डाउनलोड गर्न सकिनेछ । मर्चेन्टसम्बन्धी विभिन्न सेवा-सुविधा दिँदै आइरहेको क्यापिटलले कर्पोरेट कार्यालय तथा प्रभु बैंकका सम्पूर्ण शाखा कार्यालयबाट डिम्याट खाता खोल्ने व्यवस्था मिलाएको छ ।

त्यस्तै, ग्राहकले अनलाइनमार्फत समेत डिम्याट तथा पिएमएसको सेवा लिन सक्नेछन् । क्यापिटलले हालमा लगानीका नयाँ प्रडक्टहरू एसआइएफ, कर्पोरेट एडभाइजरी तथा एसआइपी थपेको जनाएको छ । वित्तीय सचेतना अभिवृद्धि गर्न सेयर तथा पुँजी बजारसँग सम्बन्धित तालिम, वर्कसप तथा सचेतना कार्यक्रमसमेत सञ्चालन गर्दै आइरहेको छ ।

● रक्षा नेपाललाई सिटिजन्स बैंकले दियो खाद्यान्न तथा स्यानिटरी

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनलले सामाजिक संस्था रक्षा नेपाललाई सहयोग गरेको छ । बैंकले संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्वअन्तर्गत बेचबिखन तथा यौन शोषणमा परेका बालिका र महिलाको सुरक्षाका लागि कार्य गर्दै आएको रक्षा नेपाललाई दैनिक उपभोग्य खाद्यान्न सामग्री र स्यानिटरी प्याड सहयोग गरेको हो । दुई दशकदेखि विभिन्न हिंसामा परेका महिला, किशोरी तथा बालबालिकाको सुरक्षा र पुनर्स्थापनामा लागिपरेको संस्था रक्षा नेपालले उनीहरूलाई सीप, शिक्षा, काउन्सेलिङ, कानुनी सहयोग, आत्मरक्षा र आत्मजागरूकतामार्फत आत्मनिर्भर बनाउने प्रयास गरिरहेको छ ।

बैंकले एक समारोहबिच संस्थालाई सामग्री हस्तान्तरण गरेको हो । समाजमा उल्लेखनीय मानवीय कार्य गर्दै आएको संस्थालाई सहयोग गर्न पाँउदा संस्था सञ्चालनमा सहजता हुने विश्वास बैंकले लिएको छ । भावी दिनमा पनि बैंकले सामाजिक, आर्थिक, सांस्कृतिक, शैक्षिकलगायतका क्षेत्रमा सकारात्मक परिवर्तन ल्याउन विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने योजना रहेको विषय जानकारी गराएको छ ।

● समृद्धिका सिइओ घिमिरेद्वारा पदभार ग्रहण

समृद्धि फाइनान्सका नवनियुक्त प्रमुख कार्यकारी अधिकृत (सिइओ) सन्तोषकुमार घिमिरेले मंगलबार पदभार ग्रहण गरेका छन् । २८ फागुनमा बसेको फाइनान्सको सञ्चालक समिति बैठकले घिमिरेलाई सिइओमा नियुक्त गर्ने निर्णय गरेको थियो ।

नेपाल राष्ट्र बैंकमा ३० वर्ष सेवा गरी अवकाशप्राप्त घिमिरेसँग गोर्खाज फाइनान्समा समेत सिइओ भई कार्य गरेको अनुभव छ । राष्ट्र बैंकमै रहँदा घिमिरेले समस्यग्रस्त नेपाल सेयर मार्केट फाइनान्समा व्यवस्थापन प्रमुख भएर काम गरेका थिए । नियामक निकाय र वित्तीय संस्थामा कार्य-अनुभव भएका घिमिरेको कार्यकालमा फाइनान्सले समृद्धिको यात्रा चुम्ने विश्वास संस्थाले लिएको छ ।

● सिटिजन्स बैंक र मोडर्न डायग्नोस्टिक सेन्टर नेपालबिच समझदारी

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनल लिमिटेड र बुटवलस्थित मोडर्न डायग्नोस्टिक सेन्टर नेपालबिच समझदारी पत्रमा हस्ताक्षर भएको छ । सो समझदारीपश्चात् सिटिजन्स बैंकका कार्डवाहक र मोबाइल बैंकिङ ग्राहकहरूले मोडर्न डायग्नोस्टिक सेन्टरमा २० प्रतिशतसम्मको छुट पाउनेछन् । यस किसिमको सहकार्यबाट बैंकका ग्राहकहरू लाभान्वित हुनुका साथै नगद कारोबारबाट डिजिटल कारोबारतर्फ उत्प्रेरित हुने विश्वास लिएको बैंकले जनाएको छ ।

'बैंक अफ द इयर २०२४'को उपाधि प्राप्त गर्न सफल भएको बैंकले केही समयअघि मात्र फोनपेसँगको सहकार्यमा नेपालमै पहिलोपटक 'सिटिजन्स फोनपे क्रेडिट कार्ड' (भर्चुअलक्रेडिट कार्ड) सञ्चालनमा ल्याएको छ । साथै नेपालमै पहिलोपटक मोबाइल बैंकिङ एपमार्फत नै सेयर आवेदन र सिआरएन नम्बर सेवा लिन सकिने सुविधा पनि ल्याएको छ ।

● नेपाल बैंक लिमिटेड र भक्तपुर इन्टरनेसनल हस्पिटलबिच छुट सम्झौता

नेपाल बैंक लिमिटेडका कर्मचारी र ग्राहकहरूलाई भक्तपुर इन्टरनेसनल हस्पिटलमा उपचार सेवाहरूमा विशेष छुट प्रदान गर्न दुई संस्थाबिच सम्झौता भएको छ । यस सम्झौताअनुसार बैंकका कर्मचारीहरू र खाता भएका ग्राहकहरूले अस्पतालका विभिन्न सेवाहरूमा पाँच प्रतिशतदेखि २० प्रतिशतसम्म छुट पाउनेछन् । नेपाल बैंक लिमिटेडका बजारीकरण तथा अनुसन्धान डिभिजन प्रमुख विश्वराज भण्डारी र भक्तपुर इन्टरनेसनल हस्पिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रामजीकुमार श्रेष्ठले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरे । यस सम्झौताले बैंकका कर्मचारीहरू र ग्राहकहरूलाई अस्पतालबाट प्रदान गरिने विभिन्न स्वास्थ्य सेवाहरूमा विशेष छुट प्राप्त गर्ने अवसर प्रदान गरेको छ । यस सम्झौताले बैंकका कर्मचारीहरू र ग्राहकहरूलाई उच्च गुणस्तरीय स्वास्थ्य सेवाहरूमा पहुँच बढाउने विश्वास लिइएको छ । नेपाल बैंक लिमिटेडले आफ्ना कर्मचारी र ग्राहकहरूको स्वास्थ्य र कल्याणप्रति प्रतिबद्धता जनाउँदै यस्ता साझेदारीहरू गर्दै आएको छ ।

● महालक्ष्मी विकास बैंकले ७.९९ प्रतिशतमै घर कर्जा प्रदान गर्ने

महालक्ष्मी विकास बैंकले नयाँ वर्ष ०८२ को अवसरमा ग्राहकहरूलाई लक्षित गरी महालक्ष्मी घर कर्जा एकल अंकको ब्याजदर ७.९९ प्रतिशतमा नै प्रदान गर्ने भएको छ । नयाँ वर्षको अवसरमा बैंकिङ क्षेत्रमा नै सस्तो तथा प्रतिस्पर्धी ब्याजदर कायम रहने गरी ग्राहकहरूलाई घर खरिद गर्न/निर्माण गर्न /पुनर्निर्माण गर्न तथा अपार्टमेन्ट खरिद गर्न बैंकले यस्तो कर्जा प्रदान गर्नेछ ।

यस्तो कर्जा वातावरणीय विशेषता पुष्टि गर्न सक्ने तथा नवीकरणीय वा दिगो स्रोतहरूको प्रयोग गरिएको हुनुपर्ने बैंकले जनाएको छ । यस्तो कार्यबाट वातावरण संरक्षण गर्न, दिगो विकासको प्रवर्द्धन गर्न तथा नेपाल राष्ट्र बैंकको नियामकीय निर्देशनको पालना गर्नसमेत सहयोग पुग्ने विश्वास बैंकले लिएको छ । ग्राहकहरूलाई अत्याधुनिक, सुरक्षित तथा सहज डिजिटल बैंकिङ सुविधा उपलब्ध गराइरहेको यस बैंकले हालै मात्र भारतको प्रतिष्ठित म्यागजिन 'बिजनेस कनेक्ट'बाट ग्राहककेन्द्रित बैंकको अन्तर्राष्ट्रिय अवार्ड प्राप्त गरेको छ भने मोबाइल एप्लिकेसनलाई समेत परिष्कृत गर्दै 'महालक्ष्मी स्मार्ट साथी' सञ्चालनमा ल्याएको छ ।

● आँखा अस्पताललाई सिटिजन्सको सहयोग

सिटिजन्स बैंक इन्टरनेसनलले घारीपाटन, पोखरास्थित हिमालय आँखा अस्पताललाई सहयोग प्रदान गरेको छ । बैंकले उक्त अस्पताललाई १० वटा कुर्सी (वेटिङ चेयर) सहयोग गरेको हो ।

एक समारोहबिच बैंकका सिइओ गणेशराज पोखरेलले कुर्सी हस्तान्तरण गरे । उनले बैंकको यो सहयोगले अस्पतालमा आउने बिरामीको बसाइलाई सहज र आरामदायक बनाउने विश्वास व्यक्त गरे ।

● नबिल सबैभन्दा बढी कर तिर्ने बैंकका रूपमा सम्मानित

नबिल बैंक सबैभन्दा बढी कर तिर्ने बैंकका रूपमा सम्मानित भएको छ । नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघले ५९औँ वार्षिक साधारणसभा एवं उद्योग वाणिज्य दिवसका अवसरमा आयोजित विशेष कार्यक्रममा बैंकलाई सबैभन्दा बढी कर तिर्ने बैंकका रूपमा सम्मान गरेको हो ।

कार्यक्रममा प्रधानमन्त्री केपी ओलीले बैंकका कामु प्रमुख कार्यकारी अधिकृत मनोजकुमार ज्ञवालीलाई उक्त सम्मानपत्र प्रदान गरेका हुन् । आर्थिक वर्ष ०७९/८० मा बैंक, वित्तीय संस्था र बिमा कारोबार क्षेत्रका तर्फबाट सबैभन्दा बढी कर दाखिला गरी मुलुकको अर्थतन्त्रमा बैंकले पुऱ्याएको योगदानको कदर गर्दै प्रमाणपत्रसहित बैंकलाई सम्मान गरिएको हो । सरकारले पनि यस वर्षको राष्ट्रिय कर दिवसको उपलक्ष्यमा बैंक, वित्तीय संस्था र बिमा क्षेत्रका तर्फबाट आर्थिक वर्ष ०७९/८० मा सबैभन्दा बढी कर तिर्ने बैंकका रूपमा नबिल बैंकलाई प्रमाणपत्रसहित सम्मान गरेको थियो ।

● नेपाल बैंक-भक्तपुर इन्टरनेसनल हस्पिटलबिच सम्झौता

नेपाल बैंक र भक्तपुर, कौशलटारस्थित भक्तपुर इन्टरनेसनल हस्पिटलबिच विशेष छुट प्रदान गर्नेसम्बन्धी सम्झौता भएको छ । सम्झौतापत्रमा बैंकका बजारीकरण तथा अनुसन्धान डिभिजन प्रमुख विश्वराज भण्डारी र हस्पिटलका प्रमुख कार्यकारी अधिकृत रामजीकुमार श्रेष्ठले हस्ताक्षर गरे । बैंकका कर्मचारी तथा ग्राहकले अस्पतालका विविध सेवामा ५ देखि २० प्रतिशतसम्म छुट पाउने उक्त सम्झौतामा उल्लेख छ । ग्राहकले ओपिडी, गाइनो तथा फर्टिलिटी, डायग्नोस्टिक एन्ड न्युट्रिसन, इन्डोस्कोपी, कोलोनोस्कोपी, इसिजी, इइजी, प्लमनरी, एक्सरे, अल्ट्रासाउन्डजस्ता सेवामा छुट पाउनेछन् । त्यस्तै इको, डेन्टल, सानो तथा ठुलो शल्यक्रिया, ब्रेन तथा न्युरोलगायतका सेवामा पनि ग्राहकले ५ देखि २० प्रतशित छुट पाउने सम्झौता भएको छ ।

● एरो फर्मास्युटिकल्सको बिक्री प्रबन्धकमा ग्लोबल आइएमई क्यापिटल

एरो फर्मास्युटिकल्स लिमिटेडले प्रतिसेयर अंकित मूल्य रू. १०० दरको १५ लाख कित्ता साधारण सेयर सर्वसाधारणमा निष्कासन गर्नका लागि ग्लोबल आइएमई क्यापिटल लिमिटेडलाई निष्कासन तथा बिक्री प्रबन्धक नियुक्त गरेको छ । सो सम्बन्धमा बिहीबार कम्पनी र क्यापिटलबिच सेयर निष्कासनसम्बन्धी सम्झौता सम्पन्न भएको छ । ग्लोबल आइएमई क्यापिटलको केन्द्रीय कार्यालय नक्सालमा भएको कार्यक्रममा फर्मास्युटिकल्सको तर्फबाट सञ्चालक समितिका अध्यक्ष उद्धवप्रसाद मैनाली र क्यापिटलका तर्फबाट प्रमुख कार्यकारी अधिकृत मन्दीप लुइँटेलले सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर गरेका हुन् ।

अधिकृत पुँजी एक अर्ब रूपैयाँ र जारी पुँजी ७५ करोड रूपैयाँ रहेको यस फर्मास्युटिकल्सको कर्पोरेट अफिस काठमाडौं महानगरपालिका-३ बसुन्धरामा छ भने भक्तपुरको सुडालमा औषधि उत्पादन कारखाना छ । विभिन्न क्षेत्रका लब्धप्रतिष्ठित व्यक्तिहरूद्वारा प्रवर्द्धित यस कम्पनी आर्थिक वर्ष ०७१/७२ मा प्रालिको रूपमा स्थापना भई आर्थिक वर्ष ०८०/८१ मा पब्लिक लिमिटेड कम्पनीको रूपमा परिणत भएको हो ।

विगत पाँच वर्षदेखि विभिन्न प्रकारका ट्याब्लेट्स, क्याप्सुल्स, ओइन्टमेन्ट, एक्स्टर्नल लिक्विड, ड्राई सस्पेन्सन र पाउडर औषधिहरू उत्पादन तथा बिक्री वितरण गर्दै आएकोमा हाल १०७ ब्रान्डका औषधिहरू बजारमा रहेका कम्पनीले जनाएको छ । कम्पनीले विशेष रूपमा उच्च रक्तचाप र मधुमेहमा प्रयोग हुने, एन्टिबायोटिक्सलगायतका औषधिहरूको उत्पादन गर्छ । कम्पनीले आफ्नो बजार विस्तारको क्रममा यसै आर्थिक वर्षदेखि जनावरमा प्रयोग हुने भेटेरिनरी औषधिहरूको पनि उत्पादन सुरू गरेको छ । निकट भविष्यमा अन्य मुलुकमा पनि निर्यात गर्ने उद्देश्यले विश्व स्वास्थ्य संगठनको मापदण्डअनुसार ध्ज्ञ न्ःए प्रमाणपत्र हासिल गरेको कम्पनीले जनाएको छ ।

● कतार एयरवेजलाई भैरहवा र पोखरा उडान गर्न आग्रह

नेपाल नागरिक उड्डयन प्राधिकरणका महानिर्देशक प्रदीप अधिकारीले कतारलाई सीधा उडानमार्फत नेपालको भैरहवा र पोखरा सहरसँग जोड्न आग्रह गरेका छन् । कतार सिभिल एभिएसन अथोरिटी (क्युसिएए)का अध्यक्ष मोहम्मद बिन फलेह अल हजरीसँग मंगलबार भएको भेटवार्तामा उनले गौतम बुद्ध अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (जिबिआइए) र पोखरा अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (पिआइए)मा कतार एयरवेजमार्फत व्यावसायिक उडान सुरू गर्न आग्रह गरेका हुन् ।

कतार एयरवेज भैरहवा र पोखरा दुवै विमानस्थलमा व्यावसायिक उडान गर्न तयार देखिँदैन । त्रिभुवन अन्तर्राष्ट्रिय विमानस्थल (टिआइए) स्तरोन्नतिका लागि १० घण्टा बन्द गरेपछि आधा उडान कटौती भएर कतारले पहिल्यै टिकट बुकिङ गरिसकेका यात्रु ओसार्न २७ कात्तिकदेखि १५ मंसिरसम्म भैरहवामा टच डाउन (कतार-भैरहवा-काठमाडौं-कतार) उडान गरेको थियो ।

त्रिभुवन विमानस्थलको उडान आवर २१ घण्टाबाट १४ घण्टामा झरेपछि दैनिक चारवटा उडान गर्दै आएको कतारले दुईवटा मात्र उडान गर्न अनुमति पाएको थियो । दुईपक्षीय भेटवार्तामा हजरीले त्रिभुवन विमानस्थलमा कतार एयरवेजको २८ वटा नियमित उडान पुनः सुरू गर्न जोड दिएको बताइएको छ ।

● सामसङ ग्यालेक्सी एस२५ अल्ट्रा १ टिबी नेपाली बजारमा

सामसङ नेपालले आफ्नो नयाँ फ्ल्यागसिप ग्यालेक्सी एस २५ अल्ट्रा १ टिबी नेपाली बजारमा लन्च गरेको छ । मोबाइल अनुभवको नयाँ परिभाषा बोकेको यो डिभाइस १ टिबी स्टोरेज, एडभान्स्ड ग्यालेक्सी एआई फिचर र सहज मल्टिटास्किङ क्षमतासहित सुसज्जित छ ।

यसको एआई-फर्स्ट वन युआई ७ प्लेटफर्मले व्यक्तिगत तथा व्यावसायिक दुवै प्रयोजनमा सहज प्रयोग अनुभव प्रदान गर्ने कम्पनीले जनाएको छ । यसमा सर्कल टू सर्च, कल ट्रान्सक्रिप्ट र समरी, राइटिङ असिस्ट, ड्रइङ असिस्टजस्ता एआई फिचर छन् । १२ जिबी र्‍याम र १ टिबी स्टोरेज भएको ग्यालेक्सी एस २५ अल्ट्राको मूल्य दुई लाख ३४ हजार ९९९ रूपैयाँ छ । यो फोन ४ वैशाखदेखि सामसङका आधिकारिक स्टोरहरूमा नेपालभर उपलब्ध हुनेछ ।

सामसङ हुलास फिनसर्भ हायर पर्चेजद्वारा उपलब्ध गरिएको इन्स्टा फाइनान्स सुविधामार्फत ग्राहकहरूले सजिलो किस्ताबन्दी योजनाको साथ ० प्रतिशत ब्याजमै ग्यालेक्सी एस २५ अल्ट्रा १ टिबी मासिक रू. ११,७५० इएमआईमा पनि प्राप्त गर्न सक्छन् । यसका लागि नागरिकता मात्र पर्याप्त हुनेछ ।

साथै, एनएलजी इन्स्योरेन्स कम्पनी लिमिटेडमार्फत एक वर्षको एक पटकको ब्रेकिज इन्सुरेन्स पनि दिइने बताइएको छ । पुराना फोन साटेर नयाँ ग्यालेक्सी एस २५ सिरिजको स्मार्टफोन खरिद गर्न चाहनेहरूका लागि सबकोफोन र आर्कोस्टोरबाट एक्सचेन्ज सुविधा पनि उपलब्ध छ ।

● पर्यटकीय गन्तव्य बन्दै बन्दीपुर, एकै वर्ष दुई लाखले गरे भ्रमण

०८१ मा दुई लाख पर्यटकले बन्दीपुर भ्रमण गरेका छन् । दुई लाख १० हजार पर्यटकले बन्दीपुर भ्रमण गरेका बन्दीपुर भ्रमण वर्ष सचिवालयले जनाएको छ ।

उक्त अवधिमा ६० हजार विदेशी पर्यटक र एक लाख ५० हजार स्वदेशी पर्यटक आएका हुन् । सचिवालयका अनुसार गत जनवरी १ तारिखदेखि जारी बन्दीपुर भ्रमण वर्षका क्रममा पूर्वाधार विकास, तथ्यांक संकलन, दक्ष जनशक्ति उत्पादन, पर्यटन व्यवसायीको स्तर मापन कार्यक्रम गरिएका छन् ।

प्रशस्त किनमेल गर्ने र लामो समयसम्म पर्यटकलाई नगर क्षेत्रमा नै आकर्षित गर्ने उद्देश्यका साथ अतिथि सत्कारलगायत गतिविधि गुणस्तरीय बनाइएको छ । पर्यटकीय गन्तव्य र उपजहरूको विस्तार, पर्यटकीय सेवासुविधा वृद्धिमा जोड दिइएको छ । बन्दीपुरमा जापान, चीन, इटाली, स्पेन, नेदरल्यान्ड्स, फ्रान्स, अमेरिका, जर्मनी, डेनमार्क, पाकिस्तान, अस्ट्रेलिया, संयुक्त अधिराज्य, दक्षिण कोरिया, बेल्जियम, थाइल्यान्ड, स्विट्जरल्यान्ड, मलेसिया, पोर्चुगल, चेक रिपब्लिक, इरान, भारत, ग्रिस र अर्जेन्टिनाबाट पर्यटक आएका थिए ।

● फागुनमा मात्रै सवा तीन अर्ब रकमान्तर

सरकारले एक महिनामै सवा तीन अर्ब रूपैयाँ रकमान्तर गरेको छ । संघीय सरकारका विभिन्न मन्त्रालयले एक करोडभन्दा बढीको एउटा बजेट उपशीर्षकबाट अर्कोमा तीन अर्ब २८ करोड रूपैयाँ रकमान्तर गरेका हुन् ।

अर्थ मन्त्रालयका अनुसार ऊर्जा, जलस्रोत तथा सिँचाइ मन्त्रालय, खानेपानी, गृह, भौतिक पूर्वाधार तथा यातायात, रक्षा, सहरी विकास, स्वास्थ्य र संघीय मामिला तथा सामान्य प्रशासन मन्त्रालयले ५८ वटा उपशीर्षकका बजेट अर्कोमा रकमान्तर गरेका हुन् । एउटा आयोजना तथा कार्यक्रममा खर्च हुन नसकेको रकम अर्कोमा लागेर खर्च गर्ने गरी रकमान्तर गरिएको हो ।

दाहालको...

मानेर ओली नेतृत्वको सरकार ढल्न सक्ने उद्घोष दाहालले गर्दै आएका छन् । तर नेपाली कांग्रेसका सभापति शेरबहादुर देउवाले नचाहेसम्म ओली नेतृत्वको सरकार ढल्न सक्ने सम्भावना देखिँदैन । यदि केपी ओली नेतृत्वको सरकार ढलेपनि अर्को सरकार गठन हुन फलामको च्युरा चपाउने सरह हुन सक्छ ।

संसदको गणित अनुसार सरकार गठनको लागि १ सय ३८ सांसदको आवश्यकता हुन्छ । त्यो संख्या पुऱ्याउन कांग्रेस-माओवादी केन्द्र र एकीकृत समाजवादीको संख्या जोड्दा १ सय ३१ मात्र हुन्छ । त्यसबेला उनीहरूलाई राष्ट्रिय स्वतन्त्र पार्टी वा राप्रपाले समर्थन गर्नुपर्ने हुन्छ ।

अहिलेकै अवस्थामा राप्रपाले उनीहरूलाई समर्थन गर्न सक्ने सम्भावना देखिँदैन भने रास्वपाका सभापति रवि लामिछाने सहकारी ठगीमा पुर्पक्षका लागि जेल चलान भएकाले रास्वपाले सरकारलाई समर्थन गरे त्यो सरकार ठगहरूकै भन्ने जनताले बुझ्ने भएकाले गर्दा त्यस्तो सरकार पनि सरकार लागि सरकारमात्र हुने निश्चित रहेको छ ।

संसदका दुई ठुला दल नेपाली कांग्रेस र नेकपा एमाले सहितका दलहरूको झण्डै दुई तिहाईको सरकारले त समस्याको समाधान गर्न नसकेको अवस्थामा टालाटुली बटुली कति राम्री पुतली भने सरकारले जनताको हितमा र मुलुकका समस्याहरू समाधान गर्न सक्ने सम्भावना नै देखिँदैन । त्यही कारणले गर्दा वर्तमान कांग्रेस-एमालेको संयुक्त सरकार नै मुलुकको आवश्यकता हो ।

ओली नेतृत्वको सरकारले अघिल्लो पुष्पकमल दाहाल नेतृत्वको सरकार रहँदा गरेको फोहर मैला पन्छाउँदै केही राम्रा काम गरेको भएपनि सरकारले जनताको चाहनानुसार काम गर्न नसकेको सत्य हो । विगतको दाहाल नेतृत्वको सरकारले आफ्नो नेतृत्वको सरकार बचाई राख्न आन्दोलनरत पक्षहरूसँग गरेका कतिपय सहमति र सम्झौताहरू संविधान संशोधनसँग सम्बन्धित रहेका छन् । त्यसको प्रत्यक्ष प्रमाण हो । शिक्षक संघसँग गरेको सहमति । दाहाल सरकारले गरेको गलत कार्यको दोष ओली सरकारले पन्छाउँदै गएको र दाहाल सरकारले गरेका गलत कार्यको भारी ओली सरकारले बोक्नुपरेको मात्र हो ।

कांग्रेस-एमाले एक अर्काको प्रतिस्पर्धी समेत हुन् । अहिले उनीहरूकै संयुक्त सरकारले पार्टीगत स्वार्थलाई नहेरी जनताको स्वार्थ हेरेर अघि बढ्नुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ । नेपाली कांग्रेसको १५ औँ महाधिवेशन आउन लागेकोले कांग्रेसका केही नेताहरू महाधिवेशनमा आफ्नो प्रभाव बढाउन सरकारको विरोधमा उत्रिएको जस्तो देखिएको छ ।

सरकार सञ्चालनमा केही विवादहरू भए राजनीतिक संयन्त्र रहेकाले दुवै दलको नेताहरू बसेर त्यही राजनीतिक संयन्त्र मार्फत विवादको समाधान गरिनु उपयुक्त हुनेछ । पुष्पकमल दाहालको लालीपपमा यस भन्दा अगाडि कांग्रेस-एमाले दुवै फसेका र दाहालबाट यी दुवै दलले धोका पाइसकेका हुनाले अब दाहाललाई विश्वास गरेर अघि बढ्न खोज्नु भनेको आफैँले आफैँलाई समाप्त पार्नु हो ।

कांग्रेसभित्र...

छन् । त्यही कारणले गर्दा कांग्रेसका केही नेताहरू ओली नेतृत्वको सरकारसँग असन्तुष्टि जनाउँदै आएका छन् । पछिल्लो समयमा शेखर कोइराला किन दाहालको भनाईमा लागेका छन् त्यो नै रहस्यको विषय बनेको छ ।

पुष्पकमल दाहालले पटक पटक २०८४ को निर्वाचनसम्म आफ्नो पार्टी सरकारमा सहभागि नहुने उद्घोष गर्दै आएका भएपनि अहिले उनको बोली फेरिएको छ । त्यसको एउटै कारण हो नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्ने रणनीति । कांग्रेसको एउटा पतिले पहिला देखि नै असन्तुष्टि जनाउँदै आएको छ । शेखर कोइराला पहिला संसदका दुई ठुला दलको सरकार बन्नुपर्ने बताउँदै आएका थिए ।

सरकार बन्यो तर कोइरालाको बोली फेरियो, सरकारप्रति असन्तुष्टि रहँदै उनले ओली सरकारप्रति प्रहार गर्न थालेका छन् । कांग्रेसभित्रको आन्तरिक विवादलाई सरकारमाथि प्रहार गर्न' कोइरालाको अर्को भुल हुन सक्छ । आफ्नो पार्टी भित्रको कलहलाई लिएर सरकार ढाल्ने दाहालको नीतिमा कोइराला लागे त्यो कांग्रेसको लागि अर्को महाभुल हुनेछ ।

सत्य कुरा...

माओवादी भएको जिकिर गरिरहेका भएपनि त्यसबेला माओवादीद्वारा मारिएका मानिसका बारेमा उनले एक शब्द सम्म बोलेका छैनन् । कक्षा कोठामा पढाइरहेका शिक्षकको हत्या माओवादीले गरेको होइन र ? जनयुद्ध गरेर दाहाल त पटक पटक गरी ३ पटक मुलुकको प्रधानमन्त्री भइसकेका छन् भने उनको पार्टी सबै भन्दा लामो समयसम्म सरकारमा रहिसकेको छ ।

अध्यक्ष दाहालले विभिन्न ठाउँमा बोल्दै सबै नेता उस्तै सबै पार्टीहरू उस्तै हुन् भन्ने भाष्य बनाएँदा निरंकुश तानाशाहीलाई फाइदा पुगेको बताउँदै १७ हजारको हत्या गरेको भनेर भाष्य बनाउँदा विस्तृत शान्ति सम्झौता र संविधानलाई के भन्ने भन्न समेत भ्याएका छन् । तर, आफूबाट र माओवादी केन्द्रबाट गल्ती भएको भन्दै आजसम्म नेपाली जनतासँग माफीसम्म मागेका छैनन् ।

पटक पटक प्रधानमन्त्री बन्नु नै उनको उपलब्धि जस्तो भएको छ । २०६२/६३ को आन्दोलनपछि सबै भन्दा बढी सत्तामा पुग्ने दल माओवादी नै हो । तर तीन पटक सरकारको नेतृत्व गरेपनि पुष्पकमल दाहालले शान्ति प्रक्रियालाई टुँगोमा पुऱ्याउने भन्दा आफ्नो सत्ता बचाउने र कांग्रेस-एमालेलाई लडाएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने बाहेक अन्य केही गर्न नसकेको आरोप उनीमाथि लाग्दै आएको छ ।

त्यस विषयमा भने उनी केही बोल्न चाहाँदैनन् । माओवादीले चलाएको जनयुद्धमा महिला यौनहिंसामा परेका भएपनि तीन पटकसम्म मुलुकको प्रधानमन्त्री बन्दा महिलालको पिडा बाहिर ल्याउन दाहालले कुनै कदम सम्म चालेन र कानूतसमेत निर्माण नगरेका हुनाले उनको ध्यान सत्तामै केन्द्रीत रहेको प्रष्ट हुन्छ ।

सरकार निजी क्षेत्रसँग साझेदार भएर काम गर्न प्रतिबद्ध : प्रधानमन्त्री

काठमाडौं । प्रधानमन्त्री केपी ओलीले वर्तमान सरकार निजी क्षेत्रसँग साझेदारी भएर काम गर्न पूर्ण प्रतिबद्ध रहेको बताएका छन् । बिहीबार नेपाल उद्योग वाणिज्य महासंघको ५९औँ वार्षिक साधारणसभा तथा उद्योग दिवस २०८१ कार्यक्रममा प्रधानमन्त्री ओलीले देशभित्र लगानीको वातावरण सुधार गर्न विभिन्न कानुनमा महत्वपूर्ण परिवर्तन गरिएको बताए । कानुनी सुधारको उद्देश्य पारदर्शिता बढाउने, प्रक्रियागत झन्झट कम गर्ने र लगानीकर्ताको विश्वास बढाउने रहेको उनको भनाइ थियो ।

सरकारका उच्चपदस्थको सहभागीलाई देखाउँदै प्रधानमन्त्री ओलीले निजी क्षेत्र र अर्थतन्त्र जहिल्यै सरकारको प्राथमिकतामा रहेको बताए । 'यस्ता कार्यक्रममा प्रधानमन्त्रीसहित यति धेरै मन्त्रीहरू आउने गरेका छैनन्,' उनले भने, 'सरकारले निजी क्षेत्रलाई यति महत्व दिएको छ, यति धेरै प्रोत्साहित गरिएको छ ।' प्रधानमन्त्री ओलीले निजी क्षेत्रका सुझावलाई सरकारले गम्भीरतापूर्वक लिएको र तदनुरूप नीतिगत सुधार गर्दै देशमा लगानीमैत्री वातावरण सिर्जना गर्दै गइरहेको बताए ।

महासंघ अध्यक्ष चन्द्रप्रसाद ढकालले आर्थिक समृद्धि र विकासको नेतृत्व निजी क्षेत्रले गर्नुपर्ने बताएका छन् । उनले सरकारले अघि सारेको समृद्धिको लक्ष्य पूरा गर्न निजी क्षेत्रले निर्बाध रूपमा काम गर्न पाउने विषय पहिलो प्राथमिकता हुनुपर्ने बताए । अर्थतन्त्र, विकास र समृद्धिमा राजनीतिक दलहरूले साझा धारणा बनाउनुपर्नेमा पनि उनले जोड दिए । उनले देशमा ८६ प्रतिशत रोजगारी सिर्जना गरेको, ८० प्रतिशतभन्दा बढी प्रत्यक्ष र अप्रत्यक्ष राजस्वमा योगदान गरेको र ८१ प्रतिशत हिस्सा लगानी रहेको निजी क्षेत्र अझै सम्मानित हुन नसकेकोमा गुनासो पोखे । उनले भने, 'हामीले सुरक्षाको विषय उठाएका हौँ, सम्मानको विषय उठाएका हौँ, मर्यादाक्रमको विषय उठाएका हौँ, यसमा राज्यको कुनै लगानी हुँदैन । मात्र सद्भाव चाहिएको हो ।' महासंघका वरिष्ठ उपाध्यक्ष अञ्जन श्रेष्ठले सरकारले निजी क्षेत्रलाई साक्षीका रूपमा मात्र नभई सहयात्रीका रूपमा अगाडि सार्नुपर्ने धारणा व्यक्त गरे ।

महासंघले वार्षिक साधारणसभा तथा उद्योग दिवसको अवसर परेर विभिन्न सदस्य संस्था र सबैभन्दा धेरै आयकर बुझाएर राज्यलाई योगदान पुऱ्याउने व्यवसायीलाई सम्मानित गरेको छ । आर्थिक वर्ष ०७९/८० को आय विवरणअनुसार सबैभन्दा धेरै आयकर दाखिला गर्नेहरू वस्तु निर्याततर्फ डाबर नेपाल, बैंक वित्तीय संस्था र बिमातर्फ नबिल बैंक, पर्यटन व्यवसायतर्फ तारागाउँ रिजेन्सी होटेल, वस्तु व्यापारतर्फ भाटभटेनी सुपरमार्केट, ऊर्जामूलक उद्योगतर्फ भोटेकोशी पावर कम्पनी, रेमिट्यान्स तथा मनी ट्रान्सफरको कारोबार गर्नेमध्ये सिटी एक्सप्रेस, विशेष उद्योगमध्ये वरूण बिभरेज सम्मानित भएका छन् ।

प्रभु बैंक र कृषिबजार व्यवस्थापन समितिबीच सम्झौता

पोखरा । प्रभु बैंक लिमिटेड र पोखरा महानगरपालिका वडा नं.-९ शान्तिबन वाटिका स्थित कृषिबजार व्यवस्थापन समितिबीच व्यवसायिक साझेदारीको लागि एक कार्यक्रमका वीच सम्झौता भएको छ ।

कास्की जिल्ला लगायत देशका विभिन्न क्षेत्रमा उत्पादित तथा आयातित कृषि उपजहरूलाई कृषि व्यवस्थापन समिति मातहत सञ्चालित स्टलहरूबाट विक्री वितरण भइरहदा दैनिक हुने आर्थिक कारोवारलाई सहज बैंकिङ पहुँच सहितडिजिटल माध्यममा रूपान्तरण गरी व्यवसायिक कारोवारमा सहजीकरणको उद्देश्यलाई प्रभु बैंक र कृषि बजार व्यवस्थापन समितिबीच व्यवसायिक साझेदारी सम्झौतापत्रमा हस्ताक्षर भयो । उक्त सम्झौता पत्रमा कृषि बजार व्यवस्थापन समितिका तर्फबाट अध्यक्ष नवराज दुवाडी तथा प्रभु बैंकका तर्फबाट गण्डकी प्रदेशका प्रमुख प्रदेश अधिकृत राजु रानाले हस्ताक्षर गरे।

अध्यक्ष नवराज दुवाडीले बैंकप्रति आभार प्रकट गर्दै यो सम्झौताले समितिमातहतका सम्पूर्ण फलफूलतथा तरकारी बजारको दैनिक कारोवारमा सहजता प्राप्तहुने विश्वास व्यक्त गरेका छन् । त्यस्तै बैंककातर्फबाट प्रमुखप्रदेश अधिकृत राजु रानाले यो सम्झौताले डिजिटल सेवा मार्फत कृषि बजारको आर्थिक कारोवारमा सहजीकरण हुने विश्वास व्यक्त गरेका छन् ।

शान्ति बन वाटिका स्थित कृषि बजार व्यवस्थापन समितिअन्तर्गत सञ्चालित व्यवसायीहरूलाई दैनिक कारोवार नगद रहीत बनाउने उद्देश्यका साथ क्युआर कोड, डिजिटल भुक्तानी तथा कारोवारका लागि आवश्यक इन्टरनेट सेवा बैंकले उपलब्ध गराउनेछ । व्यवसाय विस्तारका लागि प्रभु बैंकले व्यवसायिहरूको आवश्यकतालाई मध्यनजर गर्दै बैंकको नियमानुसार कर्जा सुविधापनि उपलब्ध गराउनेछ ।

आफ्नो...

कांग्रेसको शरणमा पुगेर नेकपा एमालेलाई समेत धोका दिएका थिए । दाहालको यो चरित्र भनेको केटी माग्न गएर विहे गर्ने निधो गर्ने र विवाह अर्कैसँग गर्ने जस्तो देखिएकाले गर्दा कांग्रेस-एमालेले वाक्क भएर गत असार १७ गते ७ बुँदे सहमति गरेर दाहाललाई प्रतिपक्षी दलको नेतामा रहन बाध्य बनाएका थिए ।

दाहालले पछिल्लो समयमा नेकपा एमालेको नेतृत्वको कांग्रेस-एमालेको संयुक्त सरकार भत्काउनका लागि कांग्रेसका केही नेताहरूलाई उचालिरहेका र अब कांग्रेसको सरकार बन्नुपर्ने र सो सरकारलाई आफ्नो पार्टीलाई सरकारमा सामेल गराएर सरकारमा जाने र नगराए बाहिरैबाट कांग्रेस नेतृत्वको सरकारलाई समर्थन गर्ने उद्घोष पटक पटक गरिसकेका छन् । दाहाल जसरी भएपनि नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्न चाहिरहेका छन् ।

कांग्रेस-एमालेले दाहालको अस्थिर चरित्र र सत्ता मोहलाई राम्ररी बुझेका हुनाले अहिलेकै अवस्थामा दाहालको चाहना पूरा हुन सक्ने सम्भावना न्यून देखिएपछि दाहालले अनेक प्रकारका रणनीति चाल्न थालेका छन् । दाहालले नयाँ वर्षमा नयाँ सरकार बनाउने माहोल बनेको भन्दै सरकारलाई अस्थिर बनाएर आफ्नो चरित्र फेरी नेपाली जनतालाई देखाउन थालेका छन् ।

कांग्रेस-एमालेलाई...

अपनाउन पनि तयार रहन्छन् भन्ने कांग्रेस नेताहरूकै भनाई रहेकोले दाहालले चाहाँदैमा अहिलेको कांग्रेस-एमालेको सत्ता गठबन्धन टुट्न सक्ने सम्भावना न्यून रहेको छ । दाहालले पटक पटक कांग्रेस-एमालेलाई आलोपालो प्रयोग गरिरहेका र आफूलाई राजनीति खेलाडी सम्झने दाहालको प्रवृत्ति नै उनैका लागि घाँडो सावित हुन सक्छ । मुलुकका दुई ठुला दल कांग्रेस-एमाले मध्येको एउटाले साथ नदिई उनी अहिलेकै अवस्थामा फेरी सत्तामा पुग्न सक्ने सम्भावना देखिएको छैन । त्यही भएकाले गर्दा उनी कांग्रेस-एमालेलाई भिडाएर आफ्नो स्वार्थ पूरा गर्ने रणनीतिमा भएकाले कांग्रेस-एमाले दाहालसँग सजग रहन आवश्यक छ ।

दाहालको चाहना...

सरकार मात्र बन्ने भएकाले कांग्रेसले अहिलेको सरकार ढाल्ने प्रयास गरेको त्यस्तो कार्य कांग्रेसकै लागि घातक सावित हुने निश्चित जस्तै रहेको छ ।

माओवादी केन्द्रका अध्यक्ष पुष्पकमल दाहाल कांग्रेसप्रति नरम र नेकपा एमालेप्रति गरम रहेकाले उनी कुनै सर्तमा पनि नेकपा एमालेलाई सत्ता बाहिर राख्न चाहिरहेका छन् । आफ्नो पार्टी सत्ता बाहिर रहँदा २०८४ को निर्वाचनमा समेत ठुलो असर पर्ने र त्यसको फाइदा एमालेले उठाउने डरले गर्दा उनी कांग्रेसको नेतृत्वको सरकारलाई बहिरै बाटै समर्थन दिने र कांगेसले चाहेमा सरकारमा सहभागि हुने बताउँदै कांग्रेसभित्र खेल्ने प्रयासमा रहेकाले दाहालसँग कांग्रेस-एमाले सतर्क रहनुपर्ने आवश्यकता देखिएको छ ।

मौसमी लु रोकथामका उपाय

- बिरामी भएका व्यक्तिसँग भौतिक दुरी कायम राखौं,
- खोक्दा, हाच्छिउँ गर्दा नाक मुख छोपौं,
- पौष्टिक खाना खाऔं, शारीरिक रुपमा सक्रिय बनौं,
- सम्भव भएसम्म बिरामी हुँदा घरमै बसौं,
- बेलाबेलामा साबुनपानीले हात धोऔं वा स्यानिटाइजरको प्रयोग गरौं,
- प्रतिरोधात्मक क्षमता बढाउन योग, ध्यान र व्यायाम गरौं,
- लक्षण देखिएमा चिकित्सकको सल्लाह लिऔं ।

नेपाल सरकार
विज्ञापन बोर्ड

सम्पादक/प्रकाशक : देवेन्द्र चुडाल • कार्यालय : बुद्धनगर, काठमाडौं • फोन : ४७९०२९५, मो. : ९८४१२५४८८५ • इमेल : devendrachudal@gmail.com • मुद्रण : सुनगाभा प्रिन्टिङ प्रेस, बागबजार